

Pirkanmaan
perhehoidon
yksikkö

PIRKANMAAN PERHEHOIDON YKSIKÖN TOIMINTAOHJE

Toimintaohje tulee voimaan 1.1.2022 alkaen

Akaa - Hämeenkyrö - Ikaalinen - Juupajoki - Kangasala - Kihniö -
Lempäälä - Mänttä-Vilppula - Nokia - Orivesi - Parkano - Pirkkala -
Punkalaidun - Pälkäne - Ruovesi - Sastamala - Tampere - Urjala -
Valkeakoski - Vesilahti - Virrat - Ylöjärvi

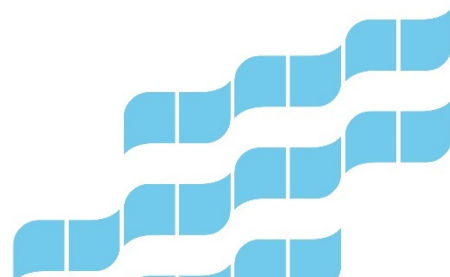
Pirkanmaan perhehoidon yksikkö / perhehoidonyksikko@tampere.fi

Koordinaattori Tia Salminen, p. 040 806 3158

Ohjaaja Leila Airosto, p. 040 806 3159

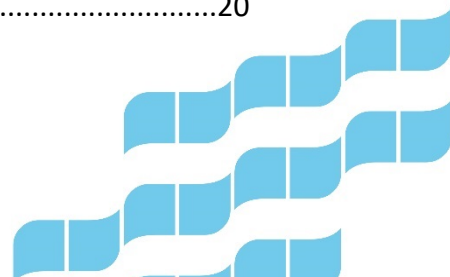
Ohjaaja Lilja Nummelin, p. 040 801 9957

etunimi.sukunimi@tampere.fi

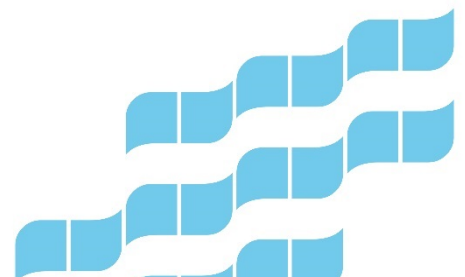

Sisällys

1. Perhehoito	4
1.1. Perhehoidon säädöstausta	4
1.2. Perhehoidon tarkoitus ja tavoite.....	5
1.3. Perhehoidon järjestäminen	5
1.4. Perhehoidon muodot: Pitkäaikainen, tilapäinen ja osavuorokautinen	5
2. Perhehoitaja ja perhekoti	6
2.1. Perhehoitaja	6
2.2. Perhehoitajan ennakovalmennus	7
2.3. Perhekoti	8
2.3.1. Perhehoidon valvonta.....	9
2.3.2. Hoidettavien määrä perhehoidossa	9
2.3.3. Perhekodin paloturvallisuus	10
3. Toimeksiantosopimus	11
3.1. Toimeksiantosopimuksen irtisanominen ja purkaminen	11
4. Perhehoidon palkkiot ja korvaukset	12
4.1. Perhehoidon hoitopalkkiot ja maksuluokkien kuvaukset.....	12
4.2. Kulukorvaus	14
4.3. Perhehoidon matkakorvaukset	15
4.4. Käynnistämiskorvaus.....	15
5. Perhehoitajan vapaa ja perhehoidon keskeytykset	16
5.1. Perhehoitajan oikeus vapaaseen.....	16
5.1.1. Pitkäaikaisen perhehoitajan vapaa	16
5.1.2. Pitkäaikaisen perhehoitajan palkkioton lisävapaa.....	17
5.1.3. Tilapäisen ja osavuorokautisen perhehoitajan vapaa.....	17
5.1.4. Maksut perhehoitajan vapaan ajalta	18
5.1.5. Perhehoitajan sijaishoitajan toimeksiantosopimus	18
5.2. Maksut perhehoidon keskeytymisen ajalta.....	19
5.2.1. Pitkäaikaisen perhehoitajan sairastuessa	19
5.2.2. Tilapäisen tai osavuorokautisen perhehoitajan sairastuessa	20
5.2.3. Perhehoitajan kuntoutus	20

5.2.4. Hoidettavasta johtuvat syyt pitkäaikaisessa perhehoidossa	21
5.2.5. Tilapäisen ja osavuorokautisen perhehoidon peruutukset	21
5.2.6. Perhehoitajan koulutus ja vertaistapaamiset	22
6. Perhehoitajan asema	22
6.1. Perhehoitajan vastuutyöntekijä	22
6.2. Perhehoitajan eläketurva	22
6.3. Vakuutukset perhehoidossa	23
6.4. Perhehoitajan täydennyskoulutus ja tuki	23
6.5. Perhehoitajan hyvinvointi- ja terveystarkastukset	23
6.6. Salassapito- ja vaitiolovelvollisuus sekä tietojen saanti	24
6.7. Perhehoitajan ilmoitusvelvollisuus	24
7. Perhehoidossa olevaa hoidettavaa koskevat asiat	25
7.1. Perhehoidon asiakassuunnitelma	25
7.2. Pitkäaikaisen perhehoidon asiakasmaksu	25
7.3. Erityishuoltona järjestettävän pitkäaikaisen perhehoidon ylläpitomaksu	26
7.4. Tilapäisen ja osavuorokautisen perhehoidon asiakasmaksu	26
7.5. Perhehoidon asiakkaan yksityis- ja käyttövarat	27
7.6. Perhehoidettavan valitus- ja vaikutusmahdollisuudet	27
7.7. Julkisuus	27
7.8. Kriisi- ja väkivaltatilanteet	28
7.9. Perhehoidettavan kuolema	28
7.10. Kuljetus ikäihmisten osavuorokautiseen perhehoitoon	28
7.11. Asiakkaan kotona tapahtuvan perhehoidon aikaiset kuljetukset kodin ulkopuolella	28
8. Pirkanmaan perhehoidon yksikkö	29
8.1. Perhehoidon yksikön tarjoamat palvelut	29
8.2. Maakunnallisen asiakasohjauksen kuvaus	32
Liitteet	33
Liite 1 Perhehoidon maksut	33
Liite 2 Perhekodin paloturvallisuus	33

1. Perhehoito

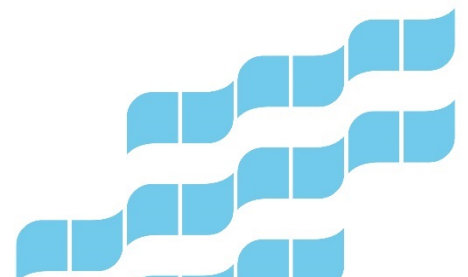
Pirkanmaan perhehoidon yksikön toimintaohje on hallinnollinen ohje siitä, miten Pirkanmaan alueella toteutetaan toimeksiantosopimussuhteista perhehoitoa. Tämä toimintaohje ei koske lastensuojelun perhehoitoa. Toimintaohjeen tavoitteena on taata maakunnan alueelle yhtenäinen perhehoidon toteuttamismalli. Perhehoidon toimintaohje palvelee kaikkia osapuolia: perhehoitoa tarjoavaa kuntaa, perhehoidossa olevaa, hänen läheisiään ja perhehoitajaa.

Pirkanmaan perhehoidon yksikön palvelujen järjestämisestä sovitaan 1.1.2021 alkaen Pirkanmaalla kuntien kesken yhteistoimintana ”Pirkanmaan omais- ja perhehoidon sekä henkilökohtaisen avun keskuksen toiminnan järjestäminen yhteistoimintana” – sopimuksella. Perhehoidon yksikön ja kuntien välistä toimintaa ohjaa tämä toimintaohje, joka on hyväksytty yksikön toimintaan sitoutuneiden kuntien lautakunnissa. Toimintaohje ja siinä esitetyt perhehoidon maksut ja perhehoitajien vapaapäivien määrät ovat sitovia.

1.1. Perhehoidon säädöstausta

Toimeksiantosuhteista perhehoitoa ja sen järjestämistä normittavia lakeja:

- Perhehoitolaki (263/2015)
- Hallintolaki (434/2003)
- Hallintolainkäyttölaki (586/1996)
- Henkilötietolaki (523/1999)
- Kotikuntalaki (201/1994)
- Julkisten alojen eläkelaki (81/2016)
- Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992)
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)
- Laki (734/1992) ja asetus (912/1992) sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista
- Laki (519/1977) ja asetus (988/1977) kehitysvammaisten erityishuollosta
- Laki (380/1987) ja asetus (759/1987) vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista
- Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002)
- Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (980/2012)
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (159/2007)
- Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999)
- Laki yksityisistä sosiaalipalveluista (922/2011)
- Lastensuojelulaki (412/2007)
- Mielenterveyslaki (1116/1990)
- Pelastuslaki (379/2011)
- Sairausvakuutuslaki (1224/2004)
- Sosiaalihuoltolaki (1301/2014)
- Työntekijän eläkelaki (395/2006)
- Työsopimuslaki (55/2001)

- Työtaturma- ja ammattitautilaki (459/2015)

1.2. Perhehoidon tarkoitus ja tavoite

Perhehoito on hoidon tai muun osa- tai ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona. Kunta tai kuntayhtymä tekee toimeksiantosopimuksen perhehoitajan kanssa (Perhehoitolaki 263/2015). Perhehoidon tavoitteena on antaa perhehoidossa olevalle henkilölle mahdollisuus kodinomaiseen hoitoon ja läheisiin ihmissuhteisiin sekä edistää hänen perusturvallisuuttaan ja sosiaalisia suhteitaan. Perhehoidossa olevalla henkilöllä on muihin perhekodin jäseniin tasavertainen asema. Perhehoito tarjoaa kiinteän lähiyhteisön, pysyvät ihmissuhteet, jokapäiväisiä kodin askareita, yksilöllistä hoitoa ja turvallisuutta. Se voi olla pitkäaikaista, tilapäistä tai osavuorokautista.

Perhehoitoon sijoittamisen lähtökohtana ovat henkilön elämäntilanne, aikaisemmat elämäkokemukset sekä tuen, ohjauksen, hoivan ja huolenpidon tarve. Henkilön soveltuminen perhehoitoon arvioidaan tilannekohtaisesti. Tarvittaessa perhehoidon yksikön työntekijä auttaa kunnan työntekijää arvion tekemisessä.

1.3. Perhehoidon järjestäminen

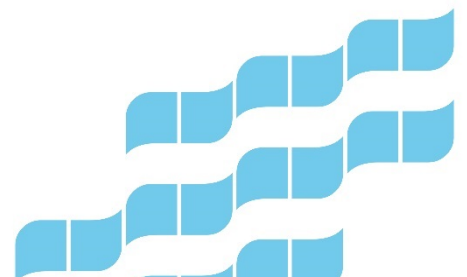
Perhehoidon järjestämisestä ja perhehoitoon sijoittamisesta huolehtivat Pirkanmaan perhehoidon yksikön työntekijät yhteistyössä kuntien perhehoidosta vastaavien työntekijöiden kanssa. Perhehoitoon sijoittamisessa otetaan huomioon asiakkaan omat toivomukset, hänen läheistensä mielipide sekä perhehoitajan arvio omista valmiuksistaan.

Perhehoito ei sovellu henkilölle, joka

- Tarvitsee jatkuvaa sairaalatasoista hoitoa
- Valvoo öisin ja häiritsee muita
- Tarvitsee säännöllisesti apua öiseen aikaan
- On aggressiivinen, eikä käyttäytymistä saada hallintaan niin, että perhehoitajan ja muiden perhekodissa asuvien henkilöiden turvallisuus voitaisiin turvata
- Karkailee niin paljon, että valvonta on mahdotonta
- Tarvitsee siirtymiseen tai liikkumiseen sellaisia apuvälineitä, joiden käyttäminen ei ole mahdollista perhekodissa
- Tarvitsee jatkuvasti päivittäisissä toimissa kahden henkilön apua
- On oikeustoimikelpoinen ja ymmärtää hoidontarpeensa, muttei itse halua vastaanottaa perhehoitoa
- Ei sitoudu yhteistyöhön tai jonka omaiset eivät sitoudu yhteistyöhön

1.4. Perhehoidon muodot: Pitkäaikainen, tilapäinen ja osavuorokautinen

Pirkanmaalla asiakkaita sijoitetaan pitkäaikaiseen, tilapäiseen tai osavuorokautiseen perhehoitoon. Alle 18-vuotiaat lapset ja nuoret sijoitetaan pitkäaikaiseen perhehoitoon pääsääntöisesti lastensuojelun kautta. Perhehoito perustuu yksilölliseen asiakassuunnitelmaan.

Pitkäaikainen perhehoito on jatkuvaa perhehoitoa, jolloin perhehoidettava muuttaa perhehoitajan luokse pysyvästi. Pitkäaikaiseen perhehoitoon siirryttäessä voidaan aluksi tehdä tilapäinen toimeksiantosopimus tilapäisestä perhehoidosta ns. tutustumisjakson ajaksi. Tutustumisjakson olisi hyvä olla vähintään kuukauden mittainen, jotta perhehoitoon muuttava henkilö ja perhehoitaja ennättävät tutustua riittävästi ja voidaan arvioida perhehoidon soveltuvuus asumismuotona.

Tilapäisessä perhehoidossa asiakas on perhehoidossa sovitun jakson ajan. Tilapäinen perhehoito voi kestää yhtäjaksoisesti enintään kolme kuukautta. Mikäli tilapäisen perhehoidon aikana käy ilmi, että perhehoidon jakso kestää yli kolme kuukautta, voidaan toimeksiantosopimus tarkistaa ja muuttaa pitkäaikaisen perhehoidon sopimukseksi. Mikäli perhehoidon jakson tiedetään kestävän yli kolme kuukautta jo toimeksiantosopimusta solmittaessa, tehdään sopimus pitkäaikaisesta perhehoidosta (esimerkiksi asiakkaalle suunniteltu 5 kuukauden jakso perhehoitoon).

Osavuorokautisen perhehoidon kesto on 3-8 tuntia kerrallaan. Alle tämän tuntimäärän kestävästä perhehoidosta sovitaan erikseen Pirkanmaan perhehoidon yksikön ja sijoittavan kunnan kanssa. Yli 8 tuntia kestävä perhehoito on tilapäistä perhehoitoa. Osavuorokautinen perhehoito voi korvata esimerkiksi päiväkeskuskäyntejä tai soveltua omaishoidon vapaan toteuttamiseksi silloin, kun yön yli kestävä perhehoito ei ole mahdollista.

Perhehoidettavan kotona tapahtuva perhehoito on pääsääntöisesti tilapäistä tai osavuorokautista perhehoitoa. Hoidettavan kotona tapahtuvalle perhehoidolle on määritelty palkkiot toimintaohjeen liitteessä 1.

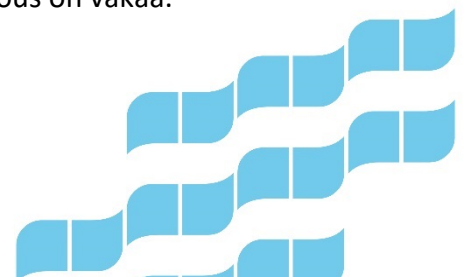
2. Perhehoitaja ja perhekoti

2.1. Perhehoitaja

Perhehoitajalla tarkoitetaan henkilöä, joka kunnan kanssa tekemänsä toimeksiantosopimuksen perusteella antaa perhehoitoa omassa kodissaan tai perhehoidettavan kotona. Perhehoitaja ei ole työsuhteessa kuntaan eikä yksityinen palveluntuottaja. Perhehoitajaksi voidaan hyväksyä henkilö, joka koulutuksensa, kokemuksensa tai henkilökohtaisten ominaisuuksiensa perusteella on sopiva antamaan perhehoitoa (Perhehoitolaki 263/2015). Perhehoito on koko perheen asia ja kaikkien perheenjäsenten on suhtauduttava myönteisesti perhehoidon aloittamiseen.

Kuka voi ryhtyä perhehoitajaksi:

- 1) Perhehoitaja on vastuullinen aikuinen, joka tarjoaa perhehoidettavalle kodin tai toimii perhehoidettavan kotona ja sitoutuu tehtäväänsä.
- 2) Henkilö on saanut ennakoivaltuutuksen ja hänellä on tehtävän edellyttämät valmiudet. Erityisistä syistä ennakoivaltuutus voidaan suorittaa vuoden kuluttua sijoituksen alkamisesta, esimerkiksi perhehoitajan ja hoidettavan välinen sukulaissuhde huomioituna.
- 3) Perhehoitajana voi toimia parisuhteessa elävä tai yksinasuva.
- 4) Perheenjäsenten ihmissuhteet ovat kunnossa ja perheen talous on vakaa.

- 5) Perhe on yhteistyökykyinen. Yhteistyötahoja ovat muun muassa perhehoidettavan vanhemmat, lähiomaiset, sosiaalityöntekijät ja muut yhteistyötahot.
- 6) Perhehoitajana ei voi toimia hoidettavan henkilön oma lapsi, vanhempi, avo- tai aviopuoliso.

Perhehoitajaksi aikovasta henkilöstä pyydetään hänen kotikuntansa sosiaalitoimelta lausunto henkilön soveltuvuudesta perhehoitajaksi. Kotikuntalausunto pyydetään myös muilta taloudessa vakituisesti asuvilta henkilöiltä (esimerkiksi puoliso, lapset), vaikka he eivät osallistuisi perhehoidon toteuttamiseen, mikäli perhehoito tapahtuu perhehoitajan kotona. Tarvittaessa pyydetään perhehoitajaa toimittamaan myös lääkärinlausunto.

Toimeksiantosopimusta tehdessä alle 18-vuotiaiden henkilöiden perhehoitajina toimivilta pyydetään nähtäväksi lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämiseksi tarpeellinen rikosrekisteriote, jonka perhehoitaja tilaa Oikeusrekisterikeskukselta (Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä 504/2002).

Ehdottomat esteet ryhtyä perhehoitajaksi:

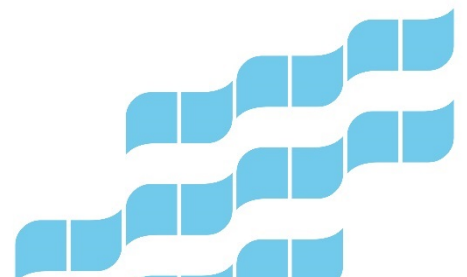
- Akuutti / toistuva / pitkäaikainen lastensuojelun asiakkuus
- Akuutti / toistuva / pitkäaikainen toimeentulotuen asiakkuus
- Akuutti / toistuva / pitkäaikainen päihde- tai mielenterveysongelma perheessä
- Akuutti huoltajuuskiista
- Kriisi omassa elämäntilanteessa
- Vakava sairaus perheessä
- Epärealistiset odotukset
- Yhteistyökyvyttömyys
- Joku perheenjäsenistä vastustaa perhehoitoperheeksi ryhtymistä, mikäli perhehoito tapahtuisi perhehoitajan kodissa

2.2. Perhehoitajan ennakoivalmennus

Ennen toimeksiantosopimuksen tekemistä perhehoitajaksi aikovan henkilön on suoritettava tehtävän edellyttämä ennakoivalmennus (Perhehoitolaki 263/2015). Pirkanmaan perhehoidon yksikkö vastaa Pirkanmaalla ennakoivalmennuksen järjestämisestä. Valmennus antaa tietoa perhehoitajuudesta ja tukee tekemään tietoisien päätösten perhehoitajaksi ryhtymisestä. Valmennuksen aikana tavataan myös perhehoitajaksi aikovan kanssa asuvaa perhettä, mikäli hän toimii perhehoitajana omassa kodissaan. Koko perheen tulee hyväksyä perhehoidon aloittaminen.

Perhehoitajan ennakoivalmennuksen tavoitteena on:

- Taata jokaiselle perhehoitoon tulevalle mahdollisuus päästä hyvin valmentautuneeseen perheeseen.
- Antaa perhehoitajaksi aikovalle mahdollisuus saada ennalta riittävästi tietoa tehtävästä, jotta hän voi tehdä tietoon perustuvan päätöksen tehtävään ryhtymisestä ja sitoutumisesta.
- Taata hyvä perhehoito ja huolenpito niin, että perhehoitajalla on riittävästi tietoja ja taitoja vastata perhehoidossa olevan yksilöllisiin tarpeisiin.

- Antaa riittävästi ennakoivalmennusta perhehoitajalle, jotta perhehoitoa ohjaavat arvot, toimintaperiaatteet ja laatuvaatimukset toteutuvat käytännössä.
- Antaa perhehoitajaksi aikovalle yhteistyövalmiuksia läheisten, kunnan ja muiden tahojen kanssa työskentelyyn.

Perhehoitajan valmiudet:

- Tukea hyvän elämän toteutumista
- Pitää huolta henkilön hyvinvoinnista (hoivata)
- Tukea kehitystä ja toimintakykyä voimavaralähtöisesti
- Auttaa ja tukea perhehoidossa olevaa hänen omien voimavarojensa hyödyntämisessä ja toimintakyvyn ylläpitämisessä
- Mahdollistaa ja tukea perhehoidossa olevan ja hänen läheistensä yhteydenpitoa
- Tehdä yhteistyötä
- Sitoutua perhehoitajan tehtävään

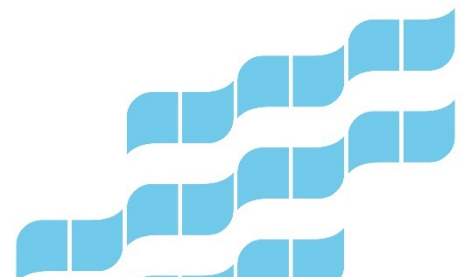
2.3. Perhekoti

Perhekoti on perhehoitajan yksityiskoti, jossa toteutetaan perhehoitoa. Pirkanmaan perhehoidon yksikön työntekijä sekä sijoittavan kunnan perhehoidosta vastaava työntekijä hyväksyvät perhekodin. Perhehoito voidaan toteuttaa myös hoidettavan kotona (Perhehoitolaki 263/2015, 2 pykälä).

Perhekodin tulee olla terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva. Perhekodin jäsenten tulee hyväksyä ja olla yksimielisiä kodin perhehoitotoiminnasta. Huomiota kiinnitetään muun muassa perhekodin ihmissuhteisiin sekä perhehoitajan yhteistyökykyyn ja mahdollisuuksiin huomioida ja vastata perhehoidettavan tarpeisiin hänen etunsa mukaisesti. Perhekodin tulee olla rakenteeltaan, tiloiltaan ja varustetasoltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva. Perhekodissa tulee mahdollisimman hyvin huomioida esteettömyys ja turvallisuus.

Perhehoidossa olevalla henkilöllä on oltava mahdollisuus yksityisyyteen. Suositeltavaa on, että perhehoidossa asuvalla on oma huone, joka hänellä on mahdollisuus sisustaa. Perhehoidossa olevan henkilön on saatava käyttää kaikkia kodin yhteisiä tiloja. Perhehoidossa olevalla henkilöllä on perhekodissa tasa-arvoinen asema muiden perhekodin jäsenten kanssa.

Perhekodin ja ympäristön on oltava hoidettavalle sopiva. Perhekotiin on tarvittaessa järjestettävä esteetön ympäristö ja erityisvarustus. Muutostyöt ja apuvälineet hankitaan ensisijaisesti esimerkiksi hoidettavalle myönnettynä vammaispalveluna. Kuluihin, joihin ei ole saatavilla muuta tukea, voi hakea myös erillistä käynnistämiskorvausta (luku 4.4.). Perhehoitajan on varmistettava sijoittavan kunnan perhehoidosta vastaavalta työntekijältä kaikkien muutostöiden, apuvälineiden ja muiden kulujen korvaaminen ennen niiden hankintaa tai toteutusta.

2.3.1. Perhehoidon valvonta

Hoidettavan sijoittaneen kunnan tehtävänä on valvoa, että sijoitus perhehoitoon toteutuu Perhehoitolain (263/2015) mukaisesti ja hoidettava saa sijoituksen aikana ne tarvitsemansa palvelut ja tukitoimet, jotka järjestetään sen kunnan toimesta, johon henkilö on sijoitettu. Sekä sijoittajakunnan että sijoituskunnan sosiaalihuollosta vastaava toimielin voi tarkastaa perhehoitopaikan toiminnan sekä toiminnan järjestämisessä käytettävät toimintayksiköt ja toimitilat silloin, kun tarkastuksen tekemiseen on perusteltu syy. Pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävät tilat voidaan tarkastaa ainoastaan, jos tarkastaminen on välttämätöntä asiakkaan aseman ja asianmukaisten palvelujen turvaamiseksi.

Tarkastus voidaan tehdä ennalta ilmoittamatta. Tarkastaja on päästettävä kaikkiin perhehoitopaikan tiloihin. Tarkastuksesta on pidettävä pöytäkirjaa. Tarkastajalla on oikeus ottaa valokuvia tarkastuksen aikana.

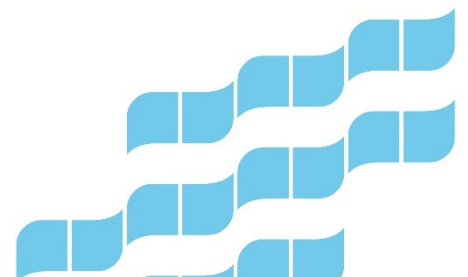
Jos perhekoti tai siinä annettu hoito ja kasvatustodetaan sopimattomaksi tai puutteelliseksi, toimielimen on pyrittävä ohjauksen avulla saamaan aikaan korjaus asiassa. Jollei korjausta ole asetetussa määräajassa tapahtunut, toimielimen on tällöin huolehdittava, että hoidettavan hoito järjestetään hänen etunsa ja tarpeidensa mukaisella tavalla. Tarvittaessa hoidettavat siirretään heidän tarpeitaan vastaavaan muuhun hoitopaikkaan (Perhehoitolaki 263/2015, 22 pykälä).

Toimeksiantosuhteinen perhehoito rinnastetaan julkisen sektorin itsensä tuottamiin palveluihin, joten perhehoitoon ei sovelleta Lakia yksityisistä sosiaalipalveluista (922/2011).

2.3.2. Hoidettavien määrä perhehoidossa

Perhekodissa saadaan samanaikaisesti hoitaa enintään neljää henkilöä mukaan luettuna hoitajan kanssa samassa taloudessa asuvat alle kouluikäiset lapset ja muut erityistä hoitoa tai huolenpitoa vaativat henkilöt. Perhekodissa saadaan kuitenkin hoitaa samanaikaisesti enintään kuutta henkilöä, jos perhekodissa annettavasta hoidosta, kasvatuksesta tai muusta huolenpidosta vastaa vähintään kaksi hoitopaikassa asuvaa henkilöä, joista ainakin toisella on 6 pykälän 1 momentissa ja toisella 3 momentissa säädetty kelpoisuus (Perhehoitolaki 263/2015, 7. pykälä).

Jos kyse on hoidon antamisesta sisaruksille tai saman perheen jäsenille, voi perhekodissa olla samanaikaisesti hoidettavana enemmän kuin neljä henkilöä. Lisäksi erityisestä syystä voidaan säädetyistä samanaikaisesti hoidettavien henkilöiden enimmäismääristä poiketa. Erityisenä syynä pidetään lähinnä tilannetta, jossa perhehoidossa samanaikaisesti hoidetaan vain täysi-ikäisiä henkilöitä, joiden keskinäinen kanssakäyminen ja perhehoitosijoituksen laatu yhdessä toimintakyvyn ja hoidon tarpeen kanssa tekevät mahdolliseksi poikkeamisen enimmäismäärästä. Hoidettavien määrä on kuitenkin suhteutettava perhehoitajien lukumäärään, hoidettavien tarvitsemaan hoitoon ja kasvatukseen sekä toiminnan luonteeseen (Perhehoitolaki 263/2015).

Pirkanmaan perhehoidon yksikön linjauksen mukaan perhekodissa voidaan hoitaa samanaikaisesti enintään neljää henkilöä, mikäli hoidosta vastaa yksi perhekodissa asuva henkilö. Perhekodissa voidaan hoitaa 5-7 henkilöä, jos perhekodissa annettavasta hoidosta, kasvatuksesta ja muusta huolenpidosta vastaa vähintään kaksi perhekodissa asuvaa henkilöä. Heistä toisella tulee olla tehtävään soveltuva koulutus (esimerkiksi nykyinen sosiaali- tai terveysalan toisen asteen tutkinto). Hoidettavien määrään lasketaan hoitajan kanssa samassa taloudessa asuvat alle 7-vuotiaat lapset ja muut erityistä hoitoa tai huolenpitoa vaativat henkilöt mukaan luettuina.

2.3.3. Perhekodin paloturvallisuus

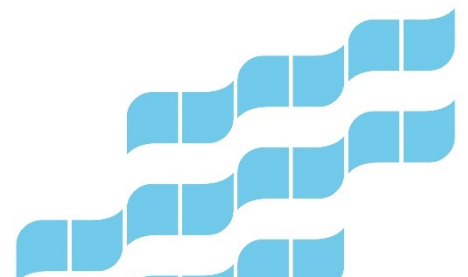
Perhehoidossa paloturvallisuuden haasteena on, että hoidettavien toimintakyky on usein siinä määrin alentunut, että heidän kykynsä onnettomuustilanteessa ei riitä omatoimiseen pelastautumiseen. Perhehoidon paloturvallisuus perustuu riskien tunnistamiseen ja arviointiin sekä ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin.

Perhekotiin on tehtävä palo- ja pelastussuunnitelmat ja niitä tulee harjoitella kodissa myös hoidettavien kanssa. Perhehoitaja vastaa perhekodin turvallisuudesta myös poikkeusolojen aikana ja hän on velvollinen tekemään paloviranomaisten ja perhehoidon vastuuhenkilöiden esittämät mahdolliset turvallisuuteen liittyvät korjaustoimenpiteet välittömästi. Perhekodin turvallisuutta koskevissa asioissa toimitaan pelastuslaitoksen ohjeen mukaisesti.

Perhehoidon paloturvallisuus koostuu kodin rakenteellisesta paloturvallisuudesta ja paloteknisistä laitteista sekä paloturvallisuuskoulutuksesta ja -ohjeistuksesta. Pirkanmaan pelastuslaitos on laatinut erillisen ohjeen perhekodin paloturvallisuudesta (liite 2). Lisäksi Pirkanmaan pelastuslaitos on laatinut ohjeet ja lomakkeet perhekodin asumis- ja poistumisturvallisuudesta. Lomakkeita hyödynnetään Pirkanmaan pelastuslaitoksen tekemissä asunnon tarkastuksissa ja tarvittavilla valvontakäynneillä sekä perhehoitajan omavalvonnassa.

Pirkanmaan pelastuslaitos osallistuu perhekodin turvallisuuden valvontaan ennen toiminnan aloittamista sekä määräajoin suoritettavilla turvallisuuskäynneillä perhekodin toiminnan jatkuessa. Pirkanmaan pelastuslaitos suorittaa osaltaan perhehoitajan paloturvallisuuteen liittyvää koulutusta esimerkiksi ennakoivalmennuksen yhteydessä ja perhehoidon alettua.

Pelastuslainsäädännössä määritellään yleisellä tasolla erilaisten toimijoiden vastuukysymykset. Pirkanmaan perhehoidon yksikön ja sijoittavan kunnan sekä perhehoitajan on mahdollisuuksiensa mukaan valvottava, että perhehoitajan määräysvallan piirissä noudatetaan tulipalon ja muun onnettomuuden ehkäisemiseksi ja henkilöturvallisuuden varmistamiseksi annettuja säännöksiä ja määräyksiä. Lisäksi tulee varautua hoidettavien, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseen onnettomuustilanteissa.

3. Toimeksiantosopimus

Toimeksiantosopimuksessa perhehoitaja ja kunta sopivat perhehoitoon liittyvät molemminpuoliset oikeudet ja velvollisuudet (Perhehoitolaki 263/2015, 10 pykälä). Toimeksiantosopimus tehdään jokaisen perhehoitoon sijoitetun osalta erikseen ja se tehdään aina ennen perhehoitosijoituksen alkamista.

Pirkanmaan kunnilla on käytössä yhtenäinen toimeksiantosopimuslomake. Toimeksiantosopimusta tarkistetaan hoidon kestoa ja sisältöä koskevien pysyvien muutosten vuoksi, sekä myös silloin, kun sen tarkistamiseen on muutoin aihetta.

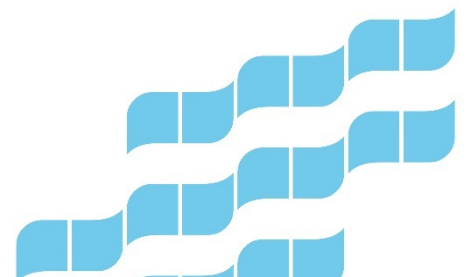
Toimeksiantosopimuksen tehnyt henkilö ei ole työsopimuslain 1 luvun 1 pykälässä tarkoitettussa työsuhteessa sopimuksen tehneeseen kuntaan (vrt. Työsopimuslaki 55/2001). Sopimus tehdään yhteisessä sopimusneuvottelussa ja sen allekirjoittavat perhehoitaja ja kunnan viranhaltija kunnan hallinto- tai johtosäännön mukaan. Sopimus tarkistetaan tilanteen muuttuessa ja sitä ei voi muuttaa yksipuolisesti. Tarkistamisesta käydään neuvottelu, kun toinen osapuoli sitä vaatii.

Hoitopalkkio maksetaan perhehoitajalle. Hoitopalkkio ja kulukorvaus voidaan erikseen sovittaessa tasata maksettavaksi molemmille perhehoitajille. Sopimuksen allekirjoittavat molemmat perhehoitajat, kun on tarkoitus, että he molemmat vastaavat perhehoitoon sijoitettujen hyvinvoinnista. Vakuutukset ovat siten voimassa molempien osalta ja molemmilla on juridisesti samat oikeudet ja velvollisuudet osallistua perhehoidossa olevan hoitoon. Toimeksiantosopimukseen liitetään tarvittavat asiapaperit.

3.1. Toimeksiantosopimuksen irtisanominen ja purkaminen

Jos toimeksiantosopimuksessa ei ole toisin sovittu, voidaan toimeksiantosopimus irtisanoa päättymään irtisanomista seuraavan kahden kuukauden kuluttua (Perhehoitolaki 263/2015, 12 pykälä). Irtisanomisajalta hoitopalkkio maksetaan täysimääräisenä ja kustannuksista korvataan todelliset perhehoidosta aiheutuneet kustannukset. Perhehoidon irtisanomisajan palkkiota ei makseta, jos perhehoito on keskeytynyt ja palkkion maksu perhehoitajalle on päätynyt ennen irtisanomisajan alkamista. Molemmat osapuolet, perhehoitaja ja kunta, voivat irtisanoa sopimuksen. Irtisanomisesta on tehtävä kirjallinen ilmoitus. Kunta toimittaa irtisanomisilmoituksen perhehoitajalle. Jos perhehoitaja irtisanoa sopimuksen, toimittaa hän kirjallisen ilmoituksen sijoittajakuntaan. Perhehoidon päättymisestä tulee tiedottaa myös Pirkanmaan perhehoidon yksikköä. Irtisanomisajan perhehoito arvioidaan tapauskohtaisesti yhteistyössä perhehoitajan, kunnan ja Pirkanmaan perhehoidon yksikön kanssa.

Irtisanomisajasta riippumatta sijoittava kunta voi purkaa sopimuksen välittömästi, jos hoito todetaan sopimattomaksi tai puutteelliseksi. Jos valvonnan yhteydessä perhekoti tai siellä annettava hoito todetaan sopimattomaksi tai puutteelliseksi, hoidon järjestämisestä vastaavan kunnan tai kuntayhtymän tulee pyrkiä saamaan aikaan korjaus. Jos puutetta ei korjata asetetussa määräajassa tai jos puutetta ei voida korjata ilman kohtuutonta vaivaa tai kohtuullisessa ajassa, toimeksiantosopimus voidaan purkaa välittömästi (Perhehoitolaki 263/2015). Tällöin myös maksut päättyvät välittömästi.

4. Perhehoidon palkkiot ja korvaukset

Perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkiota ja kulukorvausta. Lisäksi perhehoidossa voidaan maksaa erikseen harkittavaa käynnistämiskorvausta. Perhehoitajalle maksettavista hoitopalkkioista ja muista kustannusten korvauksista säädetään tarkemmin Perhehoitolaissa (263/2015). Pirkanmaan perhehoidon yksikkö on määritellyt yhtenäiset palkkiot ja kulukorvaukset kaikkien yksikköön kuuluvien kuntien kesken.

Hoitopalkkio ja kulukorvaus ovat veronalaista tuloa. Perhehoitajan palkkion ja korvausten yhteismäärästä vähennetään tulonhankkimiskuluna lähtökohtaisesti kunnan tai kuntayhtymän ilmoittama kustannusten korvausten yhteismäärä. Vaihtoehtoisesti perhehoitaja voi vaatia vähennystä todellisten kulujen perusteella. Tällöin perhehoitajan tulee selvittää kaikkien tulon hankkimisesta aiheutuneiden kulujen yhteismäärä, joka vähennetään kunnan ilmoittamien kustannusten korvausten yhteismäärän sijasta.

Linkejä perhehoitajien verotusohjeisiin:

[Vero.fi sivuston syventävät ohjeet perhehoitajien verotukseen](#)

[Vero.fi sivuston ohjeita perhehoitajien palkkioista ja korvauksesta](#)

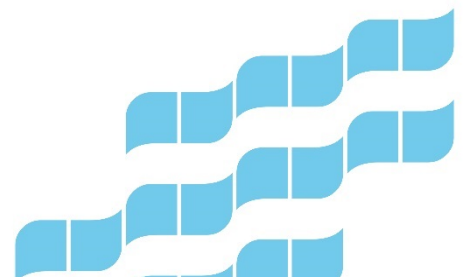
Maksetusta hoitopalkkiosta kertyy perhehoitajalle eläkettä. Perhehoitajan eläke-eduista säädetään Julkisten alojen eläkelaisissa (81/2016).

4.1. Perhehoidon hoitopalkkiot ja maksuluokkien kuvaukset

Perhehoitolain (263/2015) mukaan hoitopalkkiota maksetaan perhehoidossa olevaa hoidettavaa kohti kalenterikuukaudessa vähintään 847,24€ euroa vuonna 2022. Hoitopalkkion määrä tarkistetaan kalenterivuositain Työntekijän eläkelain (395/2006) 96 pykälässä tarkoitetulla palkkakertoimella. Hoitopalkkion suuruus määritellään toimeksiantosopimuksessa ja sitä tarkistetaan tarvittaessa.

Perhehoidosta maksettava hoitopalkkio perustuu hoidettavan hoidon vaativuuteen ja sitovuuteen. Hoidettavan toimintakykyä ja hoidon vaativuutta arvioidaan yksilöllisesti hoidettavan päivittäisen ohjauksen, valvonnan ja avun tarpeen mukaan. Arvioinnista vastaa sijoittavan kunnan työntekijä ja Pirkanmaan perhehoidon yksikön työntekijä yhteistyössä eri asiantuntijoiden kanssa. Lisäksi huomioidaan, edellyttääkö alkava perhehoito perhehoitajalta erityisiä valmiuksia, kokemusta, asiantuntemusta tai ammattikoulutusta.

Pirkanmaalla tilapäisen ja pitkäaikaisen perhehoidon hoitopalkkiot on määritelty kahteen eri maksuluokkaan. Lisäksi pitkäaikaisessa perhehoidossa on erityismaksuluokka, jota käytetään vaativassa perhehoidossa. Osavuorokautisessa perhehoidossa on yksi maksuluokka. Palkkiot ovat euromääräisinä liitteessä 1.

Hoitopalkkion maksuluokkien kuvaukset

Maksuluokkien kuvaukset ovat suuntaa antavia ja kaikkien kriteerien ei tarvitse täyttyä maksuluokkaa arvioitaessa.

Maksuluokka 1

- Hoidettavan toimintakyky on alentunut fyysisistä, kognitiivisista, psyykkisistä tai sosiaalisista syistä ja hän tarvitsee jonkin verran huolenpitoa. Toimintakyky voi olla alentunut vain jollain osa-alueella.
- Hoidettava tarvitsee ohjausta joissakin päivittäisissä toiminnoissa (esimerkiksi peseytymisessä, pukeutumisessa, wc-toiminnoissa, ruokailuissa, lääkehoidossa, kommunikaatiossa).
- Hoidettava tarvitsee jonkin verran valvontaa.
- Hoidettava liikkuu itsenäisesti apuvälineiden turvin tai ilman niitä.
- Hoidettavalla voi olla sairauksia, mutta ne ovat hoitotasapainossa eivätkä vaadi seurantaa.

Maksuluokka 2

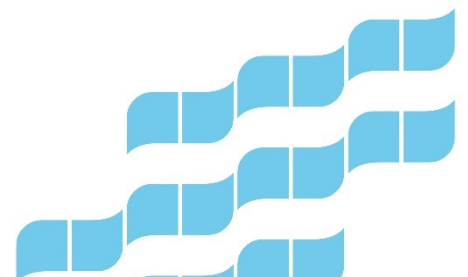
- Hoidettavan toimintakyky on alentunut fyysisistä, kognitiivisista, psyykkisistä tai sosiaalisista syistä ja hän tarvitsee jatkuvaluonteisesti huolenpitoa. Toimintakyky voi olla alentunut vain jollain osa-alueella.
- Hoidettava tarvitsee ohjausta ja apua useissa päivittäisissä toiminnoissa (esimerkiksi peseytymisessä, pukeutumisessa, wc-toiminnoissa, ruokailuissa, lääkehoidossa, kommunikaatiossa).
- Hoidettava tarvitsee paljon valvontaa.
- Hoidettava liikkuu ohjatusti / valvotusti tai tarvitsee avustamista liikkumisessa.
- Hoidettava tarvitsee sairauden tai vamman johdosta päivittäistä hoitoa tai seurantaa.

Pitkäaikainen perhehoito

Erityismaksuluokka 3 / Vaativa perhehoito

(Sovelletaan ainoastaan erityistilanteessa ja pääsääntöisesti määräaikaisesti)

- Hoidettava tarvitsee runsaasti apua kaikissa päivittäisissä toiminnoissa (esimerkiksi peseytymisessä, pukeutumisessa, wc-toiminnoissa, ruokailuissa, lääkehoidossa, kommunikaatiossa).
- Saattohoito.
- Runsaasti hoitoa ja apua vaativa tilanne esimerkiksi leikkauksen jälkeinen kotihoito sairaalasta kotiutumisen jälkeen.
- Vaatii erityisosaamista.
- Vaatii erittäin intensiivistä hoitotyötä ja jatkuvaa valvontaa.
- Perhehoidossa hoidettavalla henkilöllä on avun tarvetta yöaikaan.
- Hoidettavalla on pitkälle edennyt muistisairaus tai hän on vaikeasti liikunta- ja monivammainen.

4.2. Kulukorvaus

Perhehoidossa olevan henkilön hoidosta ja ylläpidosta aiheutuvista todellisista kustannuksista maksetaan perhehoitajalle kulukorvausta. Perhehoitolaki oikeuttaa perhehoitajan saamaan vähintään laissa määritellyn kulukorvauksen (437,44 euroa 1.2.2022 alkaen). Kulukorvausten määrät tarkistetaan kalenterivuositain vuoden alusta elinkustannusindeksin edellisen vuoden lokakuun vuosimuutoksen mukaisesti (Perhehoitolaki 263/2015).

Kulukorvauksen tarkoituksena on korvata perhehoidossa hoidettavan henkilön ravinnosta, asumisesta, harrastuksista, henkilökohtaisista tarpeista ja muusta elatuksesta aiheutuvat tavanomaiset menot (Perhehoitolaki 263/2015). Peruskulukorvauksen lisäksi voidaan maksaa erityislisää esimerkiksi erityisruokavaliosta ja muista erityisistä syistä johtuen. Mikäli hoidettavan tarpeista aiheutuu erityisiä kuluja, ne voidaan korvata perhehoitajalle erilliskorvauksena erillisen sopimuksen mukaisesti. Kulukorvaus on perhehoitajalle veronalaista tuloa. Kustannusten korvauksena ilmoitetut tulot vähennetään automaattisesti verotuksessa tulonhankkimiskuluna. Suositellaan, että perhehoitaja käy verovirastossa selvittämässä ennakonpidätysprosenttinsa.

Pirkanmaalla maksettavat kulukorvausmäärät ovat euromääräisinä liitteessä 1.

Perhehoidon kulukorvaukset

Peruskulukorvaus

Peruskulukorvauksella katetaan perhehoidossa hoidettavan

- Ravinto
- Asuminen (mm. jätehuolto, sähkö, lämmitys, vesi, kodin kiinteistön korjaus ja irtaimiston kuluminen, tv- ja internet liittymä)
- Muut välttämättömät siivous-, vaatehuollon- ja henkilökohtaisen hygienian tarvikkeet
- Pitkäaikaisessa perhehoidossa tavanomaiseen liikkumiseen liittyvät kustannukset, mm. kauppamatkat, vaatteiden hankintamatkat tai vastaavat ostosmatkat, kampaajalla ja apteekissa käynnit, harrastukset, hoidettavan henkilökohtaisista tarpeista aiheutuvat matkat (esimerkiksi vierailukäynti lähialueella tai kirjastossa käynti)

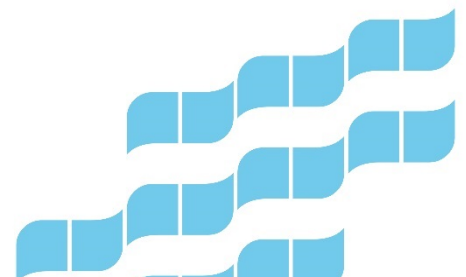
Erityisliisä 1 maksetaan

- Erityisruokavaliosta, joka aiheuttaa erityisiä lisäkuluja, esimerkiksi gluteeniton ruokavalio
- Erityisistä puhtaanapitokuluista, joka aiheuttaa erityisiä lisäkuluja
- Muista erityisistä kuluista

Erilliskorvaus pitkäaikaisessa perhehoidossa

- Pitkäaikaisessa perhehoidossa voidaan käyttää erilliskorvausta harkinnan perusteella niihin erityisiin kustannuksiin, joihin korvausta ei saada muun lainsäädännön nojalla.

Perhehoidettavan kotona annettavasta perhehoidosta ei makseta kulukorvausta.

4.3. Perhehoidon matkakorvaukset

Tilapäisenä ja / tai osavuorokautisena perhehoitajana toimivalle henkilölle maksetaan matkakorvaus Verohallinnon päätöksen mukaisesti (0,46 euroa kilometriä kohden vuonna 2021), mikäli hän osallistuu hoidettavan kuljettamiseen perhehoitoon. Matkakorvaus maksetaan edestakaiselta matkalta. Matkakorvauksista on sovittava etukäteen sijoittavan kunnan kanssa.

Hoidettavan kotona tapahtuvasta tilapäisestä tai osavuorokautisesta perhehoidosta perhehoitajalle maksetaan matkakorvaus Verohallinnon päätöksen mukaisesti (vuonna 2022 0,46 euroa kilometriä kohden) tai julkisen liikenteen matkakulut. Matkakorvaus maksetaan edestakaiselta matkalta. Matkakorvaus maksetaan pääsääntöisesti Pirkanmaan alueella tehdystä matkasta. Perhehoidosta aiheutuvat mahdolliset pysäköintimaksut korvataan perhehoitajalle kuittia vastaan. Mikäli perhehoitajalle maksetaan erikseen korvattavia matkakustannuksia, ne eivät tule verotuksessa automaattisesti vähennykseksi, vaan perhehoitajan tulee itse vaatia ne vähennyksenä.

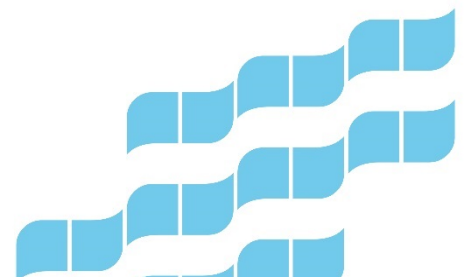
Sijoittava kunta voi korvata perhehoitajalle erikseen sovittavia matkoja esimerkiksi perhehoitoon liittyvät palaverit. Perhehoidettava maksaa itse sairauden, hammashoidon ja kuntoutuksen vuoksi tehtävät matkat sekä virkistysmatkat. Terveystieteiden matkoista voi hakea korvausta Kelasta. Matkakorvausta on haettava 6 kuukauden kuluessa maksun suorittamisesta.

4.4. Käynnistämiskorvaus

Perhehoitolain (263/2015) mukaan uutta perhehoitosijoitusta käynnistettäessä hoitajalle maksetaan hoidon käynnistämisestä aiheutuvista tarpeellisista kustannuksista käynnistämiskorvausta (enimmäismäärä 1.1.2022 lukien on 3022,56 euroa perhehoidossa olevaa henkilöä kohti). Perhehoitajalle maksettavia käynnistämiskorvauksia tulee tarkistaa kalenterivuositain vuoden alusta elinkustannusindeksin edellisen vuoden lokakuun vuosimuutoksen mukaisesti. Käynnistämiskorvauksen maksaminen harkitaan tapauskohtaisesti. Käynnistämiskorvausta ei ole säädetty verovapaaksi tuloksi, joten se on tuloverolain 29§:n ja 61§:n perusteella veronalaista ansiotuloa.

Käynnistämiskorvausta voidaan käyttää vuoden kuluessa sijoituksen alkamisesta. Hankinnat tehdään tämän toimintaohjeen mukaisesti ja niistä on sovittava etukäteen sijoittavan kunnan kanssa. Käynnistämiskorvausta voidaan myöntää silloin, kun korvausta ei voi saada muun lainsäädännön nojalla. Esimerkiksi perhehoidettavan tarvitsemat asunnon muutostyöt tai apuvälineet tulee ensisijaisesti hankkia vammaispalveluna tai lääkinnällisenä kuntoutuksena.

Käynnistämiskorvauksella on tarkoitus kattaa sijoitusvaiheessa hoidon ja perhekodin käynnistämisen kannalta välttämättömät uuden perhehoidossa olevan henkilökohtaiset ja yhteiseen talouteen liittyvät hankinnat. Korvattavia kohteita voivat olla muun muassa asuntoon kohdistuvat välttämättömät pienet korjaus- ja muutostyöt, kalustaminen sekä vuodevaatteet tai astiat.

Käynnistämiskorvauksena tehdyt kiinteät hankinnat (esimerkiksi kalusteet, kodinkoneet, apuvälineet) ovat sijoittavan kunnan omaisuutta, kunnes kuoleentumisaika (pääsääntöisesti neljä vuotta) on kulunut. Kunakin vuonna poistuu neljäsosa (25 %) hankinnan arvosta. Mikäli perhehoito päättyy lyhemmän ajan kuluessa, voidaan sopia sijoittavan kunnan kanssa osan takaisinmaksusta, esimerkiksi pyytää perhehoitajalta ostotarjous tai välineet palautetaan sijoittaneelle kunnalle. Näihin hankintoihin eivät kuulu kulutustavarat (esimerkiksi vuodevaatteet, astiat), joiden käyttöikä on 1-3 vuotta.

5. Perhehoitajan vapaa ja perhehoidon keskeytykset

5.1. Perhehoitajan oikeus vapaaseen

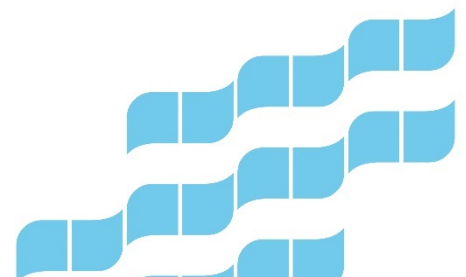
Perhehoitajalle tulee järjestää mahdollisuus vapaaseen, jonka pituus on kaksi vuorokautta kutakin sellaista kalenterikuukautta kohden, jona hän on toiminut toimeksiantosopimuksen perusteella vähintään 14 vuorokautta perhehoitajana (Perhehoitolaki 263/2015). Perhehoitajalla on vapaistaan ilmoitusvelvollisuus Pirkanmaan perhehoidon yksikköön. Suunnitelluista vapaista on ilmoitettava vähintään kaksi kuukautta ennen vapaan alkua.

5.1.1. Pitkäaikaisen perhehoitajan vapaa

Pirkanmaalla pitkäaikaisella perhehoitajalla on oikeus 36 päivän vapaaseen kalenterivuodessa niin, että vapaata kertyy kolme päivää sellaista kalenterikuukautta kohti, jolloin hän on toiminut perhehoitajana vähintään 14 päivää. Vapaat kertyvät toimeksiantosopimuskohtaisesti.

Vapaa voidaan pitää enintään kolmessa jaksossa siten, että vapaalle lähtöpäivää ja vapaalta paluupäivää ei lasketa vapaapäiviksi. Jos vapaa pidetään useammassa kuin kolmessa jaksossa, lähtö- ja tulopäivä lasketaan vapaapäiviksi neljännessä vapaajaksosta alkaen. Erityistilanteessa käyttämättömät lakisääteiset vapaat korvataan perhehoitajalle rahana. Vapaita voi jäädä käyttämättä vain hyvin perustellusta ja pääasiassa asiakkaasta johtuvasta syystä. Toimeksiantosopimuksen päättyessä käyttämättä jääneet vapaat maksetaan rahana, laskemalla kuukausipalkkiosta päiväkohtainen palkkio. Mahdolliset ennakkoon pidetyt vapaapäivät peritään toimeksiantosopimuksen päättyessä takaisin.

Pirkanmaan perhehoidon yksikkö ja perhehoitaja järjestävät yhteistyössä sijoittavan kunnan kanssa perhehoidossa hoidettavien hoidon perhehoitajan vapaan ajaksi. Hoidon järjestämisessä otetaan huomioon perhehoidossa hoidettavan ja hänen lähiomaistensa toiveet. Jos perhehoidossa on useampi kuin yksi hoidettava, tulee vapaa järjestää kaikkien perhehoidossa hoidettavien osalta yhtä aikaa. Perhehoitajan vapaan toteuttamisesta ja korvausten suorittamisesta sovitaan toimeksiantosopimuksessa. Perhehoitajan kotiin voidaan järjestää sijaiseksi toimeksiantosopimussuhteinen perhehoitaja.

5.1.2. Pitkäaikaisen perhehoitajan palkkioton lisävapaa

Pitkäaikaisella perhehoitajalla on mahdollisuus pitää palkkiotonta lisävapaata kalenterivuoden aikana korkeintaan 10 päivää. Lisävapaa voidaan myöntää vain, jos sijaishoito saadaan järjestymään. Kunta ei ole velvollinen maksamaan asiakkaiden kuljetuskustannuksia lisävapaiden osalta. Jos lisävapaat pidetään lakisääteisten vapaiden yhteydessä, vapaalle lähtö- ja tulopäivien laskemisen suhteen noudatetaan samaa periaatetta, kuin lakisääteisissä vapaissa. Näin ollen vapaalle lähtö- ja tulopäivä lasketaan vapaapäiväksi neljännessä vapaajaksosta alkaen. Jos palkkioton lisävapaa pidetään muulloin, kuin lakisääteisten vapaiden yhteydessä, voidaan vapaat pitää korkeintaan kahdessa eri jaksossa. Näiden kahden jakson osalta vapaalle lähtö- ja tulopäivää ei lasketa palkkiottomaksi lisävapaaksi. Pidemmistä erityistilanteista johtuvista lisävapaatarpeista neuvotellaan Perhehoidon yksikön ja sijoittavan kunnan kanssa.

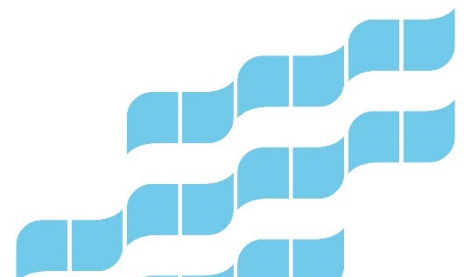
Lisävapaiden ajalta vakituiselle perhehoitajalle ei makseta palkkiota. Kulukorvaus maksetaan vakituiselle perhehoitajalle vain, jos perhehoidossa hoidettavien hoito järjestetään lisävapaiden aikana vakituksessa perhekodissa. Lisävapaiden järjestelyistä sovitaan Pirkanmaan perhehoidon yksikön kanssa.

5.1.3. Tilapäisen ja osavuorokautisen perhehoitajan vapaa

Tilapäisessä perhehoidossa perhehoitajalla on kolme päivää vapaata kutakin kalenterikuukautta kohden, jona hän on toiminut toimeksiantosopimuksen perusteella perhehoitajana vähintään 14 päivää. Vapaa kertyy jokaisesta toimeksiantosopimuksesta, mikäli asiakas on ollut perhehoidossa vähintään 14 päivää kalenterikuukaudessa. Tilapäisen ja osavuorokautisen perhehoidon toimeksiantosopimuksen päiviä ei lasketa yhteen vapaapäiviä määriteltäessä, vaikka kyseessä olisi saman perhehoidettavan sopimukset.

Saman sijoittajan toimeksiantosopimusten hoitopäivät lasketaan yhteen vapaaoikeuden kertymistä määriteltäessä. Perhehoitopäiviä on oltava kuukaudessa yhteensä 14 päivää, jotta vapaa kertyy. Samaan aikaan tilapäisjaksolla olevien hoidettavien hoitopäiviä ei lasketa erikseen (esimerkiksi 1.-4.9. ja 1.-10.9. huomioidaan jakso 1.-10.9., yhteensä 10 hoitopäivää). Kertyneet vapaapäivät korvataan rahana hoitopalkkion maksun yhteydessä. Maksuperusteena käytetään tilapäisen perhehoidon palkkioita eli jokaisesta kertyneestä vapaapäivästä maksetaan hoidettavan maksuluokan mukainen tilapäisen perhehoidon palkkio. Jos hoidettavat ovat eri tilapäisen perhehoidon maksuluokissa, korvataan perhehoitajalle vapaa maksuluokan 1 mukaisesti.

Osavuorokautisesta perhehoidosta kertyy oikeus kolmen päivän vapaaseen, mikäli sama hoidettava on osavuorokautisessa perhehoidossa 14 päivää kalenterikuukaudessa. Samaan aikaan osavuorokautisessa perhehoidossa olevien hoidettavien hoitopäiviä ei lasketa erikseen. Kertyneet vapaapäivät korvataan rahana hoitopalkkion maksun yhteydessä. Maksuperusteena käytetään osavuorokautisen perhehoidon palkkiota eli jokaisesta kertyneestä vapaapäivästä maksetaan osavuorokautisen perhehoidon palkkio.

5.1.4. Maksut perhehoitajan vapaan ajalta

Pitkäaikaisessa perhehoidossa perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkio täysimääräisenä vapaan ajalta. Kulukorvauksesta maksetaan 50 %, mikäli perhehoidossa hoidettavien henkilöiden hoito järjestetään muualla kuin vakituksessa perhekodissa. Jos pitkäaikaisen perhehoitajan vapaan ajaksi perhehoitajan kotiin tulee sijainen, maksetaan kulukorvaus pitkäaikaiselle hoitajalle täysimääräisenä.

Perhehoitajan kotiin tulevalle sijaiselle maksetaan tilapäisen perhehoidon hoitopalkkio ja matkakorvaus Verohallinnon päätöksen mukaisesti (0,44 euroa kilometriä kohden vuonna 2021). Sijainen hakee matkakorvauksen vain yhdestä kunnasta, mikäli sijoittajakuntia on useita. Matkakorvaukset tulee hakea vuorotellen eri sijoittajakunnista.

Jos pitkäaikaisessa perhehoidossa oleva hoidettava menee perhehoitajan vapaan ajaksi toiseen perhekotiin, maksetaan lomittavalle hoitajalle tilapäisen perhehoidon hoitopalkkio ja kulukorvaus.

Poikkeuksellisesti ja eritystilanteissa mikäli, vapaapäivien pitäminen ei ole lainkaan mahdollista, perhehoitajalle maksetaan pitämättömistä vapaista rahallinen korvaus. Käyttämättä jääneet vapaat maksetaan kuluvan vuoden lopussa perhehoitajille päiväkohtaisen palkkion mukaan. Katso liite 1.

Tilapäisiä perhehoidon jaksoja ei lähtökohtaisesti tule sopia pitkäaikaisen perhehoitajan lakisääteisen vapaan ajalle. Poikkeustilanteista sovitaan erikseen yhteistyössä sijoittavan kunnan ja Pirkanmaan perhehoidon yksikön kanssa. Mahdolliset tilapäiset jaksot ovat pitkäaikaiselle perhehoitajalle vapaan ajalta palkattomia.

Perhehoitaja ei ole oikeutettu lomarahaan, koska kyseessä ei ole työsuhde vaan toimeksiantosuhde.

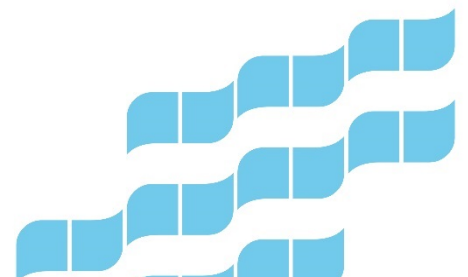
5.1.5. Perhehoitajan sijaishoitajan toimeksiantosopimus

Kunta tai kuntayhtymä voi järjestää perhehoitajan vapaan tai muun tilapäisen hoidon tekemällä Perhehoitolain (263/2015) 6 pykälässä säädetyt edellytykset täyttävän henkilön kanssa toimeksiantosopimuksen, jolla tämä sitoutuu huolehtimaan sijaishoidosta perhehoitajan tai hoidettavan kotona. Sijaishoito voidaan järjestää edellä tarkoitetulla tavalla, jos perhehoitaja suostuu siihen ja järjestely arvioidaan hoidettavan henkilön edun mukaiseksi.

Sijaishoitajan kanssa tehtävässä toimeksiantosopimuksessa sovitaan:

- 1) Sijaishoitajalle maksettavan hoitopalkkion määrästä ja suorittamisesta,
- 2) Tarvittaessa sijaishoitajalle aiheutuvien kustannusten korvaamisesta,
- 3) Toimeksiantosopimuksen voimassaolosta,
- 4) Tarvittaessa muista sijaishoitoa koskevista seikoista.

Sijaishoitaja ei ole työsuhteessa sopimuksen tehneeseen kuntaan tai kuntayhtymään. Sijaishoitajalle järjestettävään koulutukseen ja tukeen sovelletaan Perhehoitolain 15 pykälää ja hänen sosiaaliturvaansa 20 pykälää. (Perhehoitolaki 263/2015)

Perhehoitajan sijaishoitaja käy perhekodissa tutustumassa ennen perhehoidon sijaisuuden alkamista. Mikäli lisäksi on tarpeen järjestää perehtymispäivä perhekodissa, korvataan päivältä sijaistavalle perhehoitajalle osavuorokautisen perhehoidon palkkio (49,93 euroa) ja matkakorvaukset. Korvaukset maksetaan Pirkanmaan perhehoidon yksikön budjetista.

5.2. Maksut perhehoidon keskeytymisen ajalta

Perhehoidon keskeytyminen voi vaikuttaa perhehoitajalle maksettavaan palkkioon ja kulukorvaukseen. Perhehoitajalla on velvollisuus ilmoittaa Pirkanmaan perhehoidon yksikköön sekä sijoittajakuntaan mahdolliset perhehoidon keskeytykset ja niiden syyt. Hoidettavan sijoittamisesta perhehoidon keskeytyksen ajaksi sovitaan Pirkanmaan perhehoidon yksikön kanssa. Perhehoidon yksikkö järjestää tarvittaessa perhehoitoon sijoitetulle korvaavan hoidon yhteistyössä perhehoitajan ja sijoittavan kunnan kanssa.

5.2.1. Pitkäaikaisen perhehoitajan sairastuessa

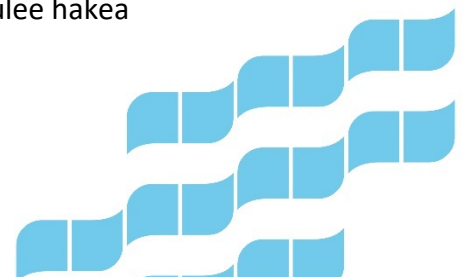
Perhehoitajan sairauslomasta tulee olla lääkärintodistus ja siitä tulee ilmoittaa välittömästi Pirkanmaan perhehoidon yksikköön. Mikäli sairauslomatodistusta ei ole mahdollista toimittaa, sovitaan siitä erikseen (esimerkiksi vatsatauti).

Vapaat kertyvät, mikäli perhehoitaja on toiminut kalenterikuukaudessa perhehoitajana vähintään 14 päivää. Sairausloman ajalta ei kerry vapaata, mikäli perhehoidossa ei ole hoidettavia.

Jos perhehoito keskeytyy perhehoitajan sairausloman vuoksi, sijoittaja maksaa hoitopalkkion ja kulukorvauksen Kelan sairauspäivärahan omavastuuajalta (sairastumispäivä + 9 arkipäivää, huomaa lauantai on arkipäivä). Hoitopalkkio ja kulukorvaus maksetaan voimassa olevien toimeksiantosopimusten mukaisilta päiviltä. Jos keskeytys johtuu esimerkiksi perhehoitajan lapsen sairastumisesta, hoitopalkkiota ja kulukorvausta ei makseta. Edellytyksenä omavastuuajan palkkion maksamiselle on toimiminen perhehoitajana vähintään yhden kuukauden ajan ennen sairausloman alkua.

Perhehoitaja on oikeutettu saamaan sairauspäivärahaa omavastuuajan jälkeen (sairausvakuutuslaki 2004) vuositulon perusteella. Perhehoitaja voi saada yhtä aikaa sekä perhehoidon hoitopalkkiota, että sairauspäivärahaa. Perhehoitajan tulee sairauspäiväraihakemuksessa osoittaa, kuinka perhehoidossa olevien henkilöiden hoito on järjestetty perhehoitajan sairausloman aikana. Sairauspäivärahaa haettaessa perusteena on lääkärintodistus. Tehdessään päätöstä sairauspäivärahan myöntämisestä Kela arvioi perhehoitajan työkyvyttömyyttä perhehoitajan esittämän selvityksen pohjalta.

Jos hoidettavan hoito järjestyy perhekodissa sairausloman aikana, maksetaan kulukorvaus perhehoitajalle täysimääräisenä koko sairausloman ajalta. Perhekotiin tulevalle sijaiselle maksetaan tilapäisen perhehoidon hoitopalkkio sekä matkakorvaus Verohallinnon ohjeen mukaisesti (0,44 euroa kilometriä kohden vuonna 2021). Sijainen hakee matkakorvauksen vain yhdestä kunnasta, jos sijoittajakuntia on useita. Matkakorvaukset tulee hakea

vuorotellen eri sijoittajakunnista. Matkakorvaus maksetaan pääsääntöisesti Pirkanmaan alueella tehdystä matkasta.

Päätoiminen perhehoitaja

Päätoimisen perhehoitajan sairauspäivärahan suuruuteen vaikuttaa se, saako hän samanaikaisesti perhehoidon hoitopalkkiota. Jos perhehoidon hoitopalkkion maksaminen jatkuu sairausloman aikana, palkkiota ei huomioida sairauspäivän perusteena olevassa vuositulossa. Tällöin perhehoitajalle voidaan maksaa sairausloman ajalta sairauspäivärahaa vähimmäismääräisenä, joka on enimmillään 29,05 euroa arkipäivää kohden vuonna 2021). Päätoimisen perhehoitajan on kuitenkin mahdollista siirtää hoitopalkkio sairausloman ajaksi perheen toiselle perhehoitajalle, mikäli perheessä on kaksi perhehoitajaa. Tällöin sairauspäiväraha määräytyy vuositulon perusteella.

Sivutoiminen perhehoitaja

Mikäli perhehoitajalla on ollut tarkastelujaksolla muuta vuositulossa huomioitavaa tuloa kuin perhehoidon hoitopalkkio, lasketaan sairauspäiväraha ko. tulon perusteella. Koska perhehoidon hoitopalkkion maksaminen jatkuu sairausloman aikana, sitä ei huomioida sairauspäivärahan perusteena olevassa vuositulossa.

5.2.2. Tilapäisen tai osavuorokautisen perhehoitajan sairastuessa

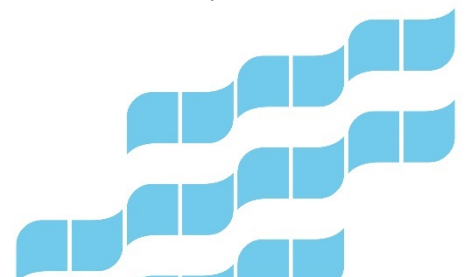
Perhehoitajan sairauslomasta tulee olla lääkärintodistus ja siitä tulee ilmoittaa välittömästi Pirkanmaan perhehoidon yksikköön. Mikäli sairauslomatodistusta ei ole mahdollista toimittaa, sovitaan siitä erikseen (esimerkiksi vatsatauti).

Mikäli tilapäisenä tai osavuorokautisena perhehoitajana toimiva perhehoitaja sairastuu, maksetaan hänelle sovittujen hoitopäivien hoitopalkkiot korkeintaan Kelan sairauspäivärahan omavastuuajalta (sairastumispäivä + 9 arkipäivää, huomaa lauantai on arkipäivä). Kulukorvausta ei makseta. Mikäli sairausloman ajalle ei ole sovittu perhehoitopäiviä / -jaksoja, niin palkkiota ei makseta.

Ensisijaisesti sairausloman aikaiset tilapäisjaksot pyritään siirtämään toiseen ajankohtaan, jolloin palkkiota ei korvata perhehoitajalle kahteen kertaan. Osavuorokautinen perhehoito perutaan sairausloman ajalta. Mikäli hoidettavan tilanteen vuoksi perhehoitajalle tarvitaan sijaista, toimitaan kuten pitkäaikaisessa perhehoidossa. Tilapäisestä ja osavuorokautisesta perhehoidosta ei kerry vapaapäiviä, jos perhehoitaja on sairauslomalla ja hoidettava ei ole perhehoidossa tai perhekotiin tarvitaan sijainen.

5.2.3. Perhehoitajan kuntoutus

Sopeutumisvalmennus- ja kuntoutuskurssien ajalta voidaan perhehoitajalle maksaa kuntoutusrahaa (Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista). Kuntoutusraha edellyttää, että henkilö on estynyt tekemästä omaa tai toisen työtä. Perhehoitajan työ on katsottava tällaiseksi omaksi työksi, jos se on päätoimista. Jos perhehoitaja on estynyt tekemästä omaa työtään osallistuessaan kuntoutuskurssille, hänellä on oikeus kuntoutusrahaan.

Perhehoitajalle ei kuntoutuksen ajalta makseta hoitopalkkiota. Sijoittava kunta järjestää tarvittaessa yhdessä Perhehoidon yksikön kanssa sijaisen pitkäaikaiselle perhehoitajalle kuntoutuksen ajaksi. Tilapäiselle ja osavuorokautiselle perhehoitajalle sijainen järjestetään, mikäli perhehoitoa ei ole mahdollista perua tai siirtää kuntoutusjakson ajaksi.

5.2.4. Hoidettavasta johtuvat syyt pitkäaikaisessa perhehoidossa

Jos pitkäaikainen perhehoito vakituisen hoidettavan osalta keskeytyy hoitajasta riippumattomasta syystä (esimerkiksi hoidettavan sairaalahoito, vierailu läheisten luona), maksetaan perhehoitajalle hoitopalkkio ja kulukorvaus 21 päivää täysimääräisenä, jonka jälkeiseltä ajalta palkkiota ja kulukorvausta ei makseta. Vapaa kertyy vain, jos asiakas on ollut perhehoidossa 14 päivää kalenterikuukaudessa. Hoitopalkkion ja kulukorvauksen maksamisen edellytyksenä on, että hoidettavan paikalle ei ole sijoitettu toista hoidettavaa.

Mikäli pitkäaikaisessa perhehoidossa oleva hoidettava kuolee, toimeksiantosopimus päättyy ilman irtisanomista. Pitkäaikaiselle perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkio ja kulukorvaus kuolemaa seuraavan 21 päivän ajalta.

Mikäli hoidettava muuttaa perhehoidosta esimerkiksi tehostettuun palveluasumiseen, asumisyksikköön tai laitoshiitoon, maksetaan hoitopalkkio toimeksiantosopimuksen irtisanomisajalta (2 kuukautta). Kulukorvausta ei makseta muuttoa seuraavasta päivästä alkaen. Toimeksiantosopimus voidaan irtisanoa, kun tehdään päätös perhehoidon päättymisestä. Hoidettava voi muuttaa pois perhekodista kesken irtisanomisajan.

5.2.5. Tilapäisen ja osavuorokautisen perhehoidon peruutukset

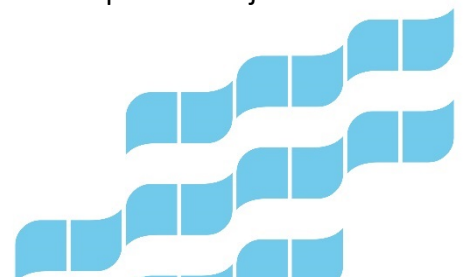
Tilapäinen perhehoito:

Mikäli peruutus tapahtuu kolme päivää ennen kuin perhehoidon on määrä alkaa, perhehoitajalle ei korvata peruuntunutta hoitoa. Mikäli peruutus tapahtuu tämän jälkeen, maksetaan perhehoitajalle korkeintaan kolmen päivän hoitopalkkiot. Kulukorvausta ei makseta. Esimerkiksi lyhytaikaisen perhehoidon jakson olisi tarkoitus alkaa perjantaina ja jakso perutaan tiistaina, peruuntunutta perhehoitoa ei korvata perhehoitajalle tai lyhytaikaisen perhehoidon jakson olisi tarkoitus alkaa perjantaina ja jakso perutaan keskiviikkona, peruuntunut perhehoito korvataan perhehoitajalle. Jos perhehoitajalle sijoitetaan uusi hoidettava peruuntuneen tilalle, ei peruutuksesta makseta ylimääräistä.

Mikäli tilapäinen perhehoito peruuntuu ja sama jakso varataan samaan perhekotiin myöhemmälle ajankohdalle, ei peruuntuneesta jaksosta korvata perhehoitajalle palkkiota. Mikäli tilapäinen perhehoito keskeytyy jakson jo alettua, korvataan keskeytyneestä tilapäisjaksosta toteutuneet hoitopäivät ja sen lisäksi peruuntuneelta ajalta hoitopalkkio korkeintaan kolmelta päivältä.

Osavuorokautinen perhehoito:

Mikäli peruutus tapahtuu kolme päivää ennen perhehoitopäivää, perhehoitajalle ei korvata peruuntunutta hoitoa. Mikäli peruutus tapahtuu tämän jälkeen, maksetaan perhehoitajalle

korkeintaan kolmen päivän hoitopalkkiot. Kulukorvausta ei makseta. Esimerkiksi osavuorokautisen perhehoidon olisi tarkoitus toteutua perjantaina ja se perutaan tiistaina, peruuntunutta perhehoitoa ei korvata perhehoitajalle tai osavuorokautisen perhehoidon olisi tarkoitus toteutua perjantaina ja se perutaan keskiviikkona, peruuntunut perhehoito korvataan perhehoitajalle.

Säännöllisissä viikoittaisissa päiväperhehoidon käynneissä perhehoitajan tulee varmistaa tauon tai keskeytyksen jälkeen käyntien jatkuminen. Mikäli viikoittaiset peruutukset jatkuvat kuukauden ajan, tulee perhehoitajan ottaa yhteyttä sijoittavaan kuntaan ja varmistaa hoidettavan perhehoidon jatkuminen.

Toimeksiantosopimus päättyy, mikäli perhehoito hoidettavan terveydentilan muutoksista johtuen käy tarpeettomaksi (muutto pitkäaikaispaikalle, kuolema) tai osavuorokautisessa perhehoidossa käynyt hoidettava ilmoittaa päättävänsä käynnit. Hoitopalkkiota ja kulukorvausta ei makseta em. tapahtumaa seuraavasta päivästä alkaen.

5.2.6. Perhehoitajan koulutus ja vertaistapaamiset

Perhehoitajan tilapäinen poissaolo tulee aina sopia erikseen Pirkanmaan perhehoidon yksikön kanssa. Poissaolo voidaan hyväksyä esimerkiksi koulutuksen, vertaisryhmä- tai mentorointitapaamisten perusteella. Poissaolo ei vaikuta maksettavan hoitopalkkion tai kulukorvauksen määrään vähentävästi. Sijaishoitojärjestelyistä vastaa Pirkanmaan perhehoidon yksikkö yhdessä perhehoitajan ja sijoittavan kunnan kanssa.

Tilapäisen ja osavuorokautisen perhehoidon osalta tulee mentorointi ja työnohjaus sopia ensisijaisesti perhehoidon ulkopuoliselle ajalle. Lähtökohtaisesti sijaista ei näissä tilanteissa järjestetä tilapäisen ja osavuorokautisen perhehoidon asiakkaille.

6. Perhehoitajan asema

Perhehoitajan oikeuksista ja hänen asemaansa koskevista asioista säädetään Perhehoitolaissa (263/2015) ja niistä sovitaan tarkemmin toimeksiantosopimuksessa.

6.1. Perhehoitajan vastuutyöntekijä

Perhehoidon aikana tarvittavan tuen järjestämiseksi perhehoitajalle on nimettävä jokaista hoidettavaa varten vastuutyöntekijä (Perhehoitolaki 263/2015). Perhehoitajalle on järjestettävä toimeksiantosopimukseen kirjattavalla tavalla riittävä mahdollisuus saada tukea ja tavata vastuutyöntekijää. Pirkanmaalla perhehoitajan vastuutyöntekijä nimetään Pirkanmaan perhehoidon yksiköstä.

6.2. Perhehoitajan eläketurva

Perhehoitajan eläke-eduista säädetään Julkisten alojen eläkelaisissa (81/2016). Perhehoitajalle eläkettä karttuu kaikista hoitopalkkioista ilman alarajaa. Vuonna 2017 tuli voimaan

eläkeuudistus, joka vaikuttaa muun muassa eläkeikään ja eläkkeen karttumiseen. Suositellaan, että perhehoitaja on itse yhteydessä eläkkeen myöntäjään ja selvittää omaan eläkkeeseensä liittyvät asiat. Lisätietoa [Keva](#) ja [Työeläke.fi](#)

Eläkkeelle siirtymisestä perhehoitajan on tiedotettava hyvissä ajoin (vähintään 2 kuukautta aiemmin) Pirkanmaan perhehoidon yksikköä sekä sijoittavan kunnan perhehoidosta vastaavaa työntekijää.

6.3. Vakuutukset perhehoidossa

Sijoittava kunta vakuuttaa perhehoitajat perhehoitajan tehtävässä tapahtuvan tapaturman ja siinä ilmenneen ammattitaudin varalta Työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) mukaisella vakuutuksella (Perhehoitolaki 263/2015). Työtapaturmana pidetään tapaturmaa, joka on sattunut perhehoitajalle perhehoitajan tehtävässä tai siihen liittyvissä olosuhteissa, jotka on määritelty laissa. Perhehoitajan tehtävässä sattuneen tapaturman lisäksi perhehoitaja on oikeutettu saamaan korvausta myös ammattitaudista.

Sijoittavalla kunnalla ei ole lakisääteistä veloitetta ottaa tapaturmavakuutusta perhehoidossa olevalle hoidettavalle, mutta kunta voi halutessaan ottaa tapaturmavakuutuksen.

Perhehoidossa hoidettavan aiheuttamiin vahinkoihin ei sijoittavalla kunnalla ole lakisääteistä velvollisuutta ottaa vahingonkorvausvastuuvakuutusta. Vahingonkorvaus on vahingontekijän ja vahingon kärsijän välinen asia. Vahingon sattuessa asiaa voidaan selvittää yhdessä perhehoitajan ja sijoittavan kunnan kanssa. On suositeltavaa, että perhehoitaja hankkii laajennetun kotivakuutuksen ja varmistaa, että se sisältää myös perhehoidossa hoidettavien vahinkovakuutuksen.

6.4. Perhehoitajan täydennyskoulutus ja tuki

Pirkanmaan perhehoidon yksikkö vastaa muun muassa perhehoitajille suunnatun täydennyskoulutuksen, tuen ja työnohjauksen sekä mentoroinnin järjestämisestä. Perhehoitajalle voidaan korvata myös muun tahon järjestämästä koulutuksesta aiheutuvia kuluja.

6.5. Perhehoitajan hyvinvointi- ja terveystarkastukset

Kunnan on tarvittaessa järjestettävä toimeksiantosopimuksessa sovittavalla tavalla perhehoitajalle hyvinvointi- ja terveystarkastuksia sekä hänen hyvinvointiaan tukevia sosiaali- ja terveystarkastuksia. Päätoimiselle perhehoitajalle mahdollisuus hyvinvointi- ja terveystarkastukseen on järjestettävä vähintään joka toinen vuosi (Perhehoitolaki 263/2015, 15 a pykälä).

Tämän toimintaohjeen mukaan perhehoitajien hyvinvointi- ja terveystarkastukset järjestetään joka toinen vuosi niille perhehoitajille, jotka eivät ole työterveyshuollon piirissä, myös tilapäisille perhehoitajille. Hyvinvointi- ja terveystarkastukset hoidetaan keskitetysti perhehoidon yksikön kautta. Perhehoitaja ottaa yhteyttä perhehoidon yksikköön ja

hänet ohjataan hyvinvointi- ja terveystarkastukseen nimetyille yksityiselle palveluntuottajalle, josta perhehoidon yksikkö ostaa palvelun. Perhehoitajan toimeksiantosopimukseen kirjataan, onko perhehoitajalla oikeus hyvinvointi- ja terveystarkastukseen.

6.6. Salassapito- ja vaitiolovelvollisuus sekä tietojen saanti

Sosiaalihuollon asiakkaita koskevat asiat ovat salassa pidettäviä. Sosiaali- ja terveydenhuollossa luottamuksensuoja ja siihen liittyvät salassapitovelvoitteet ovat keskeinen edellytys hyvälle ja ammattieettisesti kestäväälle toiminnalle sekä asiakkaiden perus- ja ihmisoikeuksien edellyttämälle yksityisyyden suojalle. Perhehoidossa lähtökohtana on salassapito. Hoidettavaa koskevat arkaluontoiset asiat ja asiakirjat ovat kokonaan salassa pidettäviä ja jo tieto asiakkuudesta on sinänsä salassa pidettävää tietoa.

Perhehoitajalla on oikeus saada hoidettavasta hoidon kannalta välttämätön tieto. Perhehoitajaa koskee elinikäinen vaitiolovelvollisuus (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000), mikä tarkoittaa sitä, että asiakkaaseen liittyviä tietoja ei saa ilmaista sivullisille myöskään siltä osin, kun ne koskevat muita, kun asiakasta itseään.

Salassa pidettäviä tietoja ei saa käyttää myöskään omaksi tai toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi. Salassa pidettävistä tiedoista voi sivullisille antaa tietoa asiakkaan nimenomaisella suostumuksella tai hänen laillisen edustajansa suostumuksella (edustajalla on laillinen oikeus saada tietoja).

Vertaisuuteen perustuvan tuen piirissä (mentorointi, perhehoitajien vertaisryhmä) perhehoitajaa sitoo salassapitovelvollisuus. Salassa pidettävistä asioista voi puhua vain, asiakkaan tai hänen laillisen edustajansa suostumuksella.

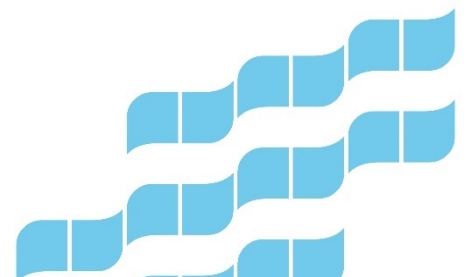
Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000) sisältää tarkemmat säädökset salassapidosta ja vaitiolovelvollisuudesta. Vaitiolovelvollisuus pätee myös hoitosuhteen päättymisen jälkeen. Se koskee myös perhehoitajan muita perheenjäseniä ja muita perhehoitoon lyhytaikaisesti osallistuvia henkilöitä. Perhehoidossa olevaa asiakasta koskevat asiakirjat ja muut kirjalliset tiedot säilytetään asianmukaisesti lukitussa paikassa. Salassa pidettävät asiakirjat palautetaan perhehoidon päättyessä sijoittavaan kuntaan.

6.7. Perhehoitajan ilmoitusvelvollisuus

Perhehoitaja on velvollinen ilmoittamaan perhehoidossa tapahtuneista muutoksista vastuutyöntekijälle siihen kuntaan, joka on sijoittanut hoidettavan sekä kuntaan, jossa perhekoti sijaitsee (Perhehoitolaki 263/2015, 21 pykälä).

Perhehoitajalla on velvollisuus ilmoittaa ensisijaisesti Pirkanmaan perhehoidon yksikköön omissa tai hänelle sijoitetun hoidettavan olosuhteissa tapahtuneista muutoksista muun muassa:

- Aikomuksesta ottaa perhehoitoon uusia hoidettavia
- Perhesuhteiden muutokset

- Elämäntilanteen muutokset (esimerkiksi sairastuminen, muut esteet toimia perhehoitajana)
- Perhekodissa tapahtuvista muutoksista (esimerkiksi remontti, kotieläimet)
- Suunnitellut vapaat ja niiden aikaiset järjestelyt vuoden alussa tai viimeistään kahta kuukautta aiemmin
- Ulkomaanmatkat perhehoidossa olevan hoidettavan kanssa
- Sattuneet tapaturmat ja väkivallanteot (kirjallisena)
- Sairauslomasta välittömästi
- Hoidettavan vakavammista sairauksista, tapaturmista ja sairaalassaolosta

Olosuhteiden muutosta koskevan ilmoituksen viivästyminen johtaa perhehoitajalle liikaa maksetun palkkion ja kulukorvauksen takaisinperintään.

7. Perhehoidossa olevaa hoidettavaa koskevat asiat

Perhehoitoon sijoittamisesta tehdään päätös hoidettavalle. Päätös tarkistetaan hoidettavan elämäntilanteen muuttuessa. Jokaiselle perhehoitoon sijoitetulle tehdään tarvittavat suunnitelmat, jotka arvioidaan tarpeen mukaan. Suunnitelmat tehdään ja tarkistetaan yhdessä muun muassa sijoittavan kunnan perhehoidosta vastaavan työntekijän, perhehoitajan, hoidettavan ja hänen lähiomaisen, sekä tarvittaessa muiden perhehoitoon osallistuvien kanssa.

7.1. Perhehoidon asiakassuunnitelma

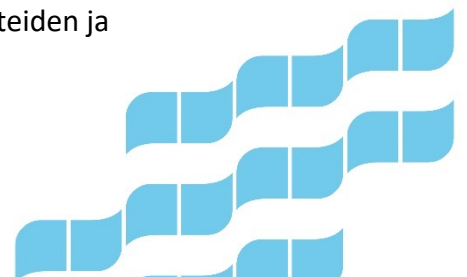
Pitkäaikaisessa perhehoidossa hoidettavalle henkilölle sijoittava kunta laatii asiakassuunnitelman, johon voidaan sisällyttää perhehoidon tavoitteet. Suunnitelmaan kirjataan myös mahdolliset muut palvelut, kuten kotihoito tai työ- ja päivätoiminta. Suunnitelma tehdään yhteistyössä hoidettavan, kunnan perhehoidosta vastaavan työntekijän, läheisten, perhehoitajan ja muiden tarvittavien asiantuntijoiden kanssa. Suunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan ja aina, jos joku osapuolista sitä vaatii.

Tilapäisessä ja osavuorokautisessa perhehoidossa perhehoidon palvelut ovat osa hoidettavan asiakassuunnitelmaa.

7.2. Pitkäaikaisen perhehoidon asiakasmaksu

Sosiaalihuoltolain mukaan järjestetystä pitkäaikaisesta perhehoidosta peritään asiakasmaksua 1.7.2021 alkaen 85 % hoidettavan kuukausittaisista nettotuloista. Pariskuntien osalta, mikäli perhehoidossa oleva on suurempituloinen, voidaan asiakasmaksua periä enintään 42,5 % puolisoien yhteenlasketuista kuukausittaisista nettotuloista. Perhehoidossa olevalle tulee jäädä vähimmäiskäyttövaraa 1.1.2022 alkaen 167 euroa kuukaudessa.

Asiakasmaksua määriteltäessä otetaan huomioon terveydenhuollosta määrättyjen sairausvakuutuslain mukaan korvattavien lääkkeiden, ravintovalmisteiden ja

perusvoiteiden kustannukset. Perhehoidossa oleva hoidettava maksaa itse terveydenhuoltomenonsa (mm. sairaalahoidon, kuntoutuksen, ambulanssikyydit). Asiaksmaksuun voidaan hakea alennusta kunnalta edellä mainittujen kulujen perusteella. Pitkäaikaisessa perhehoidossa mahdolliset kotihoidon käynnit ovat maksuttomia asiakkaalle. Kotihoidon lääkärin ja kotilaboratorion käynnit ovat maksullisia.

Perhehoitajan vapaan johdosta perhehoidossa asuvalle hoidettavalle ei saa tulla lisäkuluja. Perhehoitajan vapaan ajalta voidaan periä korkeintaan perhehoidon asiakasmaksun suuruinen summa.

7.3. Erityishuoltona järjestettävän pitkäaikaisen perhehoidon ylläpitomaksu

Kehitysvammaisten erityishuollosta perittävät perhehoidon maksut määräytyvät sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) 4 pykälän 2 momentin mukaan. Mikäli perhehoito on sisällytetty henkilön erityishuolto-ohjelmaan, on erityishuolto maksutonta tietyin laissa mainituin poikkeuksin, mutta ylläpidosta voidaan periä maksu. Ylläpitomaksun suuruutta ei ole määriteltä laissa. Tämän toimintaohjeen mukaan erityishuoltona järjestettävästä pitkäaikaisesta perhehoidosta peritään ylläpitomaksu, joka on 546,61 euroa kuukaudessa. Ylläpitomaksu sisältää vuokran, ateriat sekä ylläpidon.

Vuokran suuruus on 136,31 euroa kuukaudessa (sis. vesi ja sähkö). Vuokran osuus ylläpitomaksusta on määriteltä Kelan eläkkeen saajan asumistuen kriteerien mukaan seuraavasti: perusomavastuu 51,56 euroa kuukaudessa ja vuokrasta 15 % on 85,05 euroa kuukaudessa (laskettu Kelan katsomasta enimmäisasumiskulusta 534,58 euroa kuukaudessa, Valtioneuvoston asetus eläkkeensaajan asumistuen määräytymisperusteista 2016). Ateriamaksu on enintään 360 euroa kuukaudessa. Ylläpitomaksupäätöstä tehdessä otetaan huomioon asiakkaan yksilöllinen tilanne ateriamaksun osalta. Kokopäiväaterian hinta on 12 euroa ja osapäiväaterian hinta 5 euroa. Näitä maksuja käytetään määriteltäessä perhehoidon ateriamaksua. Ylläpidon osuus (sis. siivousaineet, hygieniaan liittyvät pesuaineet, wc-paperi) maksusta on 50 euroa kuukaudessa.

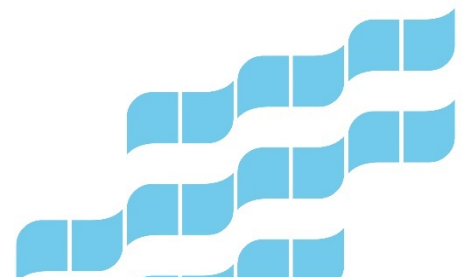
Perhehoidossa asuvalta ei peritä työ- ja päivätoiminnan ateriamaksuja, niistä vastaa sijoittajataho. Perhehoidossa oleva maksaa omat terveydenhuoltomenonsa (mm. sairaalahoidon, kuntoutuksen, reseptilääkkeet, ambulanssikyydit) itse. Mikäli hänen omat varansa eivät riitä, hän voi hakea alennusta ylläpito- / asiakasmaksuihin.

Perhehoitajan vapaan johdosta hoidettavalle ei saa tulla lisäkuluja. Perhehoitajan vapaan ajalta voidaan periä korkeintaan perhehoidon ylläpitomaksun suuruinen summa.

7.4. Tilapäisen ja osavuorokautisen perhehoidon asiakasmaksu

Tilapäisestä ja osavuorokautisesta perhehoidosta peritään kunnan vahvistama asiakasmaksu.

Mikäli perhehoitoa järjestetään omaishoitajan lakisääteisen vapaan ajaksi, peritään asiakasmaksulain 6 b pykälän mukainen maksu (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 734/1992).

7.5. Perhehoidon asiakkaan yksityis- ja käyttövarat

Perhehoidossa olevan varoista huolehtiminen kuuluu ensisijaisesti hänelle itselleen tai hänen edunvalvojalleen. Perhehoidettavan käyttöraha on tarkoitettu hänen yksityiseen käyttöön hänen omien toiveidensa mukaan. Perhehoitoon sijoitetun henkilön mahdollisesti saamat työtulot tai työosuusrahat jäävät hänen omaan käyttöönsä. Varojen käytöstä ja käyttöä koskevista periaatteista tulee perhehoitajan sopia huoltajan, asioiden hoitajana olevan lähiomaisen tai edunvalvojan kanssa. Suositeltavaa on, että perhehoitaja pitää kirjaa käyttövarojen käytöstä.

Perhehoidossa olevalle nimetään tarvittaessa edunvalvoja, mikäli hän ei kykene itse valvomaan etuaan ja huolehtimaan itseään tai omaisuuttaan koskevista asioista. Jos hoidettavalla on edunvalvoja, tulee perhehoitajan neuvotella hoidettavan varojen käyttöä koskevista periaatteista edunvalvojan kanssa. Edunvalvoja voidaan määrätä täysi-ikäiselle tai alle 18-vuotiaalle lapselle vanhempien rinnalle hoitamaan raha-asioita. Edunvalvojan kanssa sovitaan tilin käytöstä ja käyttövaran määrästä. On suositeltavaa, että perhehoidossa olevan edunvalvojana tai yksityisvarojen hoitajana toimii muu henkilö kuin perhehoitaja (Laki holhoustoimesta 442/1999).

Pitkäaikaisessa perhehoidossa hoidettavan perhekodissa olevasta kiinteästä omaisuudesta on pidettävä omaisuusluettelo. Omaisuusluettelo laaditaan perhehoidon alkaessa ja perhehoitaja päivittää omaisuusluettelo yhdessä edunvalvojan tai kunnan perhehoidosta vastaavan työntekijän kanssa. Omaisuusluetteloon kirjataan hoidettavan varoilla kaikki yli 200 euroa maksaneet hankinnat (tai edunvalvojan ohjeen mukaisesti).

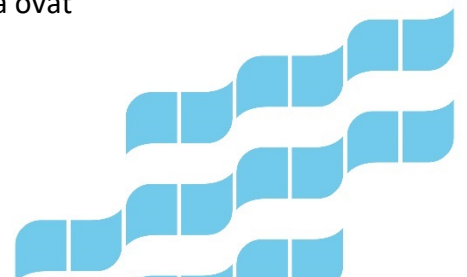
7.6. Perhehoidettavan valitus- ja vaikutusmahdollisuudet

Sosiaalihuollon asiakkaalla on oikeus hyvään palveluun ja kohteluun sekä julkisen että yksityisen sosiaalihuollon asiakkaana. Asiakkaalla on oikeus tehdä saamastaan kohtelusta muistutus sellaiselle sosiaalihuollon toimivaltaiselle vastuuhenkilölle tai sosiaalihuollon johtavalle viranhaltijalle, joka voi vaikuttaa muistutuksen tekijän tilanteen muuttamiseksi, jos muistutus on aiheellinen.

Pirkanmaan kunnissa on nimetty sosiaaliasiamies. Jos asiakas on tyytymätön saamaansa palveluun tai kohteluun, hän voi pyytää sosiaaliasiamiestä toimimaan sovittelijana. Sosiaaliasiamies seuraa asiakkaiden oikeuksien ja aseman kehitystä. Asiakasta on neuvottava muistutuksen tekemisessä. Muistutukseen pitää vastata kohtuullisen ajan kuluessa. Kohtuullisena aikana pidetään 1-4 viikkoa. Muistutuksen tekeminen ei vaikuta asiakkaan oikeuteen hakea muutosta päätöksiin tai oikeuteen kannella asiastaan sosiaalihuoltoa valvoville viranomaisille.

7.7. Julkisuus

Perhehoidettavan valokuvaamiseen tai videoimiseen sekä matkustamiseen tarvitaan erillinen kirjallinen lupa joko huoltajalta, läheiseltä tai edunvalvojalta. Eri asia ovat

perhehoitoperheen omaan käyttöön otetut valokuvat ja videot, joita katsellaan perhepiirissä, sukulaisten tai perheen ystävien kanssa. Tällaista käyttöä rajoitukset eivät koske.

7.8. Kriisi- ja väkivaltatilanteet

Perhehoidossa noudatetaan tavanomaisen perhe-elämän periaatteita. Rajoittamis- ja väkivaltatilanteiden riskit hoidettavan kohdalta tulisi ennakoida. Samalla voidaan yhdessä määrittellä toimintakäytännöt arkeen sekä hoidettavan tarvitsema apu ja ohjaus.

Kriisitilanteissa otetaan yhteyttä normaaleihin palveluihin (poliisi, ambulanssi) ja sen jälkeen ilmoitus sijoittavaan kuntaan ja Pirkanmaan perhehoidon yksikköön. Mikäli hoidettava katoaa perhehoidossa ollessaan, tulee perhehoitajan tehdä lähietsintä. Ellei kadonnut sen tuloksena löydy, on katoamisesta ilmoitettava poliisille, sijoittavaan kuntaan ja Pirkanmaan perhehoidon yksikköön. Perhehoitajan on tehtävä kriisi- ja väkivaltatilanteista ilmoitus kirjallisesti.

7.9. Perhehoidettavan kuolema

Perhehoitaja ilmoittaa hoidettavan kuolemasta ensin poliisille, mikäli hoidettava kuolee perhekodissa. Poliisityöpari tulee perhehoitajan kotiin, ja he toteavat hoidettavan kuoleman. Samalla suljetaan pois mahdollinen rikosepäily. Tämän jälkeen vainaja siirretään lähimpään terveyskeskukseen, jossa lääkäri vahvistaa kuoleman.

Perhehoitajan tulee ilmoittaa asiasta omaisille ja sijoittavaan kuntaan, josta ilmoitetaan Pirkanmaan perhehoidon yksikköön. Vainajan omaisiin otetaan yhteyttä ja keskustellaan heidän kanssaan. Pirkanmaan perhehoidon yksikkö järjestää perhehoitajalle tarvittavan tuen tai on perhehoitajan tukena hoidettavan kuoleman johdosta. Perhekodissa voidaan järjestää muistotilaisuus mahdollisesti yhteistyössä seurakunnan kanssa.

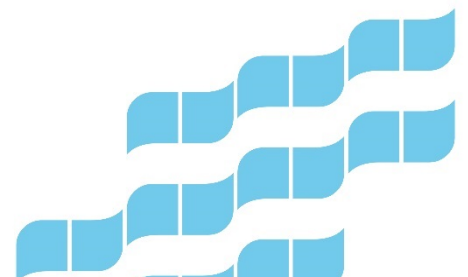
7.10. Kuljetus ikäihmisten osavuorokautiseen perhehoitoon

Jotta ikäihmisten osavuorokautinen perhehoito olisi tasavertainen vaihtoehto päiväkeskuspalvelun rinnalla, tulisi kunnan järjestää sinne tarvittaessa kuljetus (pl. omaishoidon tuen vapaat, joihin hoidettava järjestää kuljetuksen itse). Hoidettava maksaa kuljetuksesta kunnan määrittelemän omavastuuosuuden.

Perhehoitaja voi osallistua hoidettavan kuljettamiseen osavuorokautiseen perhehoitoon, kun siitä on sovittu sijoittavan kunnan kanssa. Tällöin perhehoitajalle maksetaan matkakorvaus Verohallinnon päätöksen mukaisesti (0,44 euroa kilometriä kohden vuonna 2021). Matkakorvaus maksetaan edestakaiselta matkalta.

7.11. Asiakkaan kotona tapahtuvan perhehoidon aikaiset kuljetukset kodin ulkopuolella

Mikäli asiakkaan kotona tapahtuvan perhehoidon aikana on tarvetta hoitaa kuljetuksia kodin ulkopuolella, käytetään kuljetuksiin ensisijaisesti asiakkaalle myönnettyä kuljetuspalvelua tai Kela-taksia.

Mikäli asiakkaalle ei ole myönnetty kuljetuspalvelua, hoidetaan kuljetukset paikallisliikennettä tai palvelubusseja käyttäen.

Mikäli asiakkaan hoito- ja palvelusuunnitelmaan on kirjattu perhehoidon tavoitteeseen liittyviä matkoja, korvataan ne perhehoitajalle hoito- ja palvelusuunnitelmassa olevan suunnitelman perusteella ja toteutuneen mukaisesti (verottajan ohjeen mukaan 0,44 euroa kilometriä kohden, vuonna 2021). Tavoitteeseen kuulumattomista matkoista asiakas ja perhehoitaja sopivat keskenään.

8. Pirkanmaan perhehoidon yksikkö

Pirkanmaan kuntien kesken on sovittu 1.1.2021 alkaen perhehoidon yksikön palvelujen järjestämisestä ”Pirkanmaan omais- ja perhehoidon sekä henkilökohtaisen avun keskuksen toiminnan järjestäminen yhteistoimintana” – sopimuksella. Sopijakunnat sitoutuvat omissa perhehoidon kehittämissuunnitelmissaan maakunnalliseen ajatteluun, jossa ymmärretään yhteistoiminnan mahdollistamat synergiaedut. Kunnat sitoutuvat noudattamaan Pirkanmaan perhehoidon yksikön toimintaohjetta.

Pirkanmaan perhehoidon yksikössä työskentelee kolme työntekijää, koordinaattori ja kaksi ohjaajaa. Perhehoidon yksikköä hallinnoi Tampereen kaupunki ja yksikön työntekijät ovat työsuhteessa Tampereen kaupunkiin. Yksikön toimitilat sijaitsevat Tampereella.

Yhteistyötä tehdään Pirkanmaan kuntien perhehoidosta vastaavien työntekijöiden kanssa. Palvelujen kehittämisessä otetaan huomioon perhehoitoa koskevien lakien muutokset. Yhteistoiminnan järjestämistä varten on perustettu sopimuskuntien nimeämistä henkilöistä koostuva ohjausryhmä. Kukin sopijakunta on nimennyt edustajansa ohjausryhmän jäseniksi.

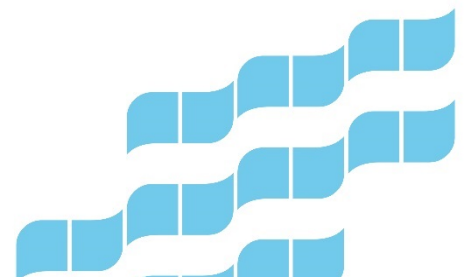
Ohjausryhmän tehtävänä on seurata ja valvoa toiminnan toteutumista, seurata yksikön budjetin toteutumista sekä arvioida ja olla mukana yhteistoiminnan kehittämisessä. Ohjausryhmä voi tehdä harkintansa mukaan sopimuskunnille esityksiä sopimuksen muutoksista. Ohjausryhmän jäsenet vievät muutosesityksiä kuntien lautakuntiin ja raportoivat Pirkanmaan perhehoidon yksikön toiminnasta kuntien lautakunnille.

8.1. Perhehoidon yksikön tarjoamat palvelut

Uusien perhehoitajuudesta kiinnostuneiden henkilöiden rekrytointi

Pirkanmaan perhehoidon yksikkö vastaa toimeksiantosuhteisten perhehoitajien rekrytoinnista. Rekrytointia toteutetaan Pirkanmaan alueella. Ilmoituskanavana käytetään muun muassa kuntien verkkosivuja, paikallislehtiä sekä paikallisradiota.

Ennakovalmennuksen toteuttaminen

Perhehoidon yksikkö vastaa Perhehoitolain (263/2015) velvoittamasta perhehoitajan ennakovalmennuksesta. Ennakovalmennus järjestetään kaksi kertaa vuodessa tai tarpeen mukaan. Ennakovalmennus toteutetaan Perhehoitoliiton suosituksen mukaisesti ja Perhehoitoliiton ennakovalmennusmateriaaleja käyttäen. Valmennus koostuu seitsemästä tapaamiskerrasta, perhetapaamisista, kotitehtävistä, harjoituksista sekä yhteisestä arvioinnista. Yksikön työntekijät ovat suorittaneet valmennuksen kouluttajakoulutuksen ja heidän työparinaan toimii kokenut perhehoitaja.

Tavoitteena on, että Pirkanmaan perhehoidon yksikön rekrytoimat ja ennakovalmentamat perheet sitoutuvat ensisijaisesti toimimaan vain pirkanmaalaisien kuntien kanssa toimeksiantosuhteessa. Mikäli toimeksiantoja ei ole muodostunut, perheiden yhteistyö muiden kuntien kanssa on neuvoteltavissa. Mikäli perhe siirtyy muun kuin pirkanmaalaisen kunnan kanssa toimeksiantosuhteeseen, tulee perheen välittömästi ilmoittaa asiasta Pirkanmaan perhehoidon yksikköön.

Perhepankin ylläpito ja perhehoitajien välittäminen

Yksikön tehtävänä on ylläpitää perhepankkia, johon on koottu tiedot pirkanmaalaisia henkilöitä hoitavista perhehoitajista. Yksikkö kartoittaa asiakkaan tilanteeseen sopivan perhehoitajan ja välittää tiedon kuntien työntekijöille.

Yksikön käytössä oleva perhepankki on perustettu Efficatietojärjestelmään. Perhepankki on ainoastaan yksikön työntekijöiden käytössä. Perhepankkiin kirjataan perhehoitajien henkilötunnistetiedot, kuvaus perhehoitajasta, perhekotien läheisyydessä sijaitsevat palvelut, tehdyt selvitykset ja toimenpiteet sekä tehdyt toimeksiantosopimukset.

Perhekodin seuranta

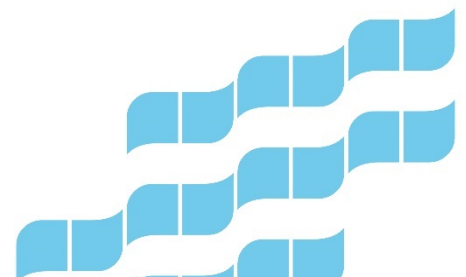
Perhehoitajien toiminnan seuranta toteutetaan muun muassa siten, että yksikön työntekijät tekevät kotikäyntejä perhekodeissa. Lisäksi he pitävät yhteyttä puhelimitse ja sähköpostitse perhehoitajaan. Tarvittaessa yksikön työntekijä on yhteydessä kuntaan. Yksikön työntekijä tapaa pääsääntöisesti vähintään kerran vuodessa jokaista toimivaa perhehoitajaa. Näillä tapaamisilla huomioidaan muun muassa perhehoitajan tehtävässä jaksamisen tuki ja koulutustarpeet.

Perhehoitajan vastuutyöntekijänä toimiminen

Yksikön työntekijä toimii perhehoitajan vastuutyöntekijänä. Perhehoitolain (263/2015) mukaisesti perhehoitajalle on nimettävä jokaista hoidettavaa kohti vastuutyöntekijä. Perhehoitajalle on järjestettävä toimeksiantosopimukseen kirjattavalla tavalla riittävä mahdollisuus saada tukea ja tavata vastuutyöntekijää.

Perhehoitajan tukeminen ja tuen muotojen kehittäminen

Perhehoitajat kohtaavat työssään monia haasteita. Yksiköstä tuetaan perhehoitajia ja kehitetään erilaisia perhehoitajan tukimuotoja. Yksikkö järjestää koulutusta, sijoituksen alun intensiivistä tukea, pienryhmätoimintaa, vertaistukea, yksilö- ja ryhmätyönohjausta, tehostettua tukea, ja virkistystoimintaa.

- **Koulutus**

Koulutusta järjestetään vähintään kaksi kertaa vuodessa. Perhehoitajien koulutuksista laaditaan seurantalista. Perhehoitajilla on oikeus ja velvollisuus osallistua koulutuksiin. Koulutusta suunniteltaessa otetaan huomioon alueen muu koulutustarjonta ja hyödynnetään jo tarjolla olevaa koulutusta. Perhehoitajan on mahdollista osallistua perhehoidon yksikön ulkopuolisen tahon järjestämään koulutukseen, mikäli se arvioidaan tarpeelliseksi. Perhehoidon yksikkö vastaa tällöin erikseen sovittavista koulutuskustannuksista ja sijoittava kunta sijaisjärjestelyistä aiheutuvista kustannuksista.

- **Alun intensiivinen tuki**

Pirkanmaan perhehoidon yksikkö tarjoaa perhehoitajille sijoituksen alun intensiivistä tukea silloin, kun hoidettava sijoitetaan pitkäaikaisesti perheeseen. Perhehoitajaa ja hänen perhettä tuetaan intensiivisesti sijoituksen ensimmäisen vuoden aikana. Perhehoitajan vastuutyöntekijä tapaa perhettä ja perhehoitajaa 2-4 kertaa perheen kotona tai muualla sovitussa paikassa. Tapaamisten välillä vastuutyöntekijä pitää yhteyttä perhehoitajaan puhelimitse. Tapaamiset ovat suunnitelmallisia ja tavoitteellisia. Alkuvaiheen intensiiviseen tukeen kuuluu myös mentorointi.

- **Mentorointi**

Mentorisuhteessa ovat kokenut perhehoitaja eli mentori ja tuorempi perhehoitaja eli aktori. Mentoroinnin mahdollistaa ja prosessia seuraa mentoritoiminnan työntekijä Perhehoidon yksiköstä. Mentoroinnin avulla on mahdollista tukea aloittavia sekä yllättävissä tilanteissa olevia perhehoitajia. Mentorisuhte on tavoitteellinen ja määräaikainen ja siitä sovitaan kirjallisesti Perhehoidon yksikön kanssa.

- **Pienryhmätoiminta**

Perhehoidon yksikkö järjestää tarvittaessa perhehoitajille mahdollisuuden osallistua pienryhmätoimintaan. Pienryhmän ohjaajana toimii Pirkanmaan perhehoidon yksikön työntekijä. Ohjatun pienryhmätoiminnan loputtua perhehoitajia tuetaan jatkamaan omissa pienryhmissään. Ryhmän vetäjät saavat tukea yksikön työntekijöiltä.

- **Vertaisryhmätoiminta**

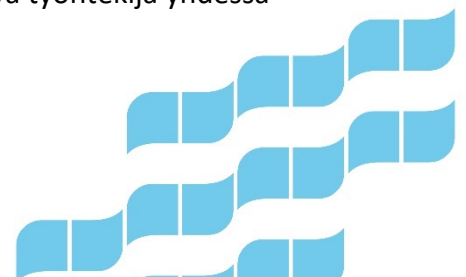
Vertaisryhmässä kokemusten ja tunteiden jakaminen vertaisten kanssa helpottaa joskus vaikeilta tuntuissa perhehoidon tilanteissa ja ehkäisee perhehoitajan uupumusta. Perhehoidon yksikkö järjestää ja organisoii perhehoidon vertaisryhmän käytännön tapaamiset. Tapaamisissa voidaan hyödyntää myös sosiaalista mediaa, kuten esimerkiksi suljetut keskusteluryhmät.

- **Yksilö- ja ryhmätyönohjaus**

Perhehoitajalla on tarvittaessa mahdollisuus saada yksilö- tai ryhmätyönohjausta, jonka organisoii Perhehoidon yksikkö.

- **Tehostettu tuki**

Perhehoitajille voidaan tarjota tehostettua tukea perhetilanteen sitä vaatiessa. Päätöksen tehostetusta tuesta tekee sijoittavan kunnan perhehoidosta vastaava työntekijä yhdessä

Perhehoidon yksikön työntekijän kanssa. Kriisitilanteeksi katsotaan tilanne, jossa on riski sijoituksen katkeamiselle. Tehostetun tuen tavoitteena on turvata sijoituksen jatkuminen. Muut perheen kriisitilanteet käsitellään yhdessä muiden auttajatahojen kanssa. Tehostettu tuki on aina määräaikaista ja selkeästi rajattua. Tehostettuun tukeen kuuluvat tiiviit puhelinkontaktit, kotikäynnit sekä tarvittaessa perhekohtainen työnohjaus. Tehostetun tukijakson jälkeen tehdään aina yhteinen arviointi jatkotyöskentelystä.

- Virkistys

Pirkanmaan perhehoidon yksikkö järjestää 1-2 kertaa vuodessa virkistystä perhehoitajille.

Perhehoitajan sijaisjärjestelyistä huolehtiminen

Yksikkö huolehtii perhehoitajien sijaisjärjestelyistä. Perhehoitajan on ilmoitettava vapaan pitämisestä vuoden alussa Pirkanmaan perhehoidon yksikköön, kuitenkin viimeistään kaksi kuukautta ennen vapaan pitämistä. Yksikön työntekijä organisoii sijaisjärjestelyn. Mikäli vapaa ei järjesty perhehoitona, yksikön työntekijä ottaa yhteyttä sijoittavan kunnan työntekijään, ja he järjestävät yhteistyössä sijaisjärjestelyn.

Perhehoitosijoituksen organisoiminen yhteistyössä kunnan työntekijän kanssa

Yksikön työntekijä organisoii perhekotiin sijoittamisen yhteistyössä kunnan perhehoidosta vastaavan työntekijän kanssa. Yksikön työntekijät osallistuvat perhehoitoprosessiin ja toimivat tarvittaessa kunnan perhehoidosta vastaavan työntekijän työparina. Esimerkiksi hoidettavan hoitoisuutta ja soveltuvuutta perhehoitoon voidaan arvioida yhteistyössä, kuten myös toimeksiantosopimus voidaan tarvittaessa laatia yhteistyössä.

Verkostoyhteistyö ja perhehoidon valtakunnallinen kehittäminen

Yksikön työntekijät toimivat verkostoyhteistyössä eri sidosryhmien kanssa ja osallistuvat perhehoidon valtakunnalliseen kehittämiseen, esimerkiksi Perhehoitoliiton järjestämiin valtakunnallisiin verkostopalaveriin.

Kehittäminen, tiedottaminen, arviointi ja markkinointi

Yksikkö osallistuu perhehoidon kehittämiseen, tiedottamiseen, arviointiin ja markkinointiin Pirkanmaalla yhteistyössä yksikön toimintaan osallistuvien kuntien kanssa. Yksikön toiminnasta tiedotetaan yksikön ylläpitämällä verkkosivuilla.

8.2. Maakunnallisen asiakasohjauksen kuvaus

Kotikunnan työntekijä vastaa hoidettavan ohjauksesta perhehoitoon ja tekee päätöksen perhehoidon myöntämisestä. Kotikunnan työntekijä toimittaa perhehoidon hakemuksen Pirkanmaan perhehoidon yksikköön. Pirkanmaan perhehoidon yksikön työntekijä etsii hoidettavan tarpeita vastaavan perhehoitajan yksikön ylläpitämästä perhepankista.

Hoidettavan sijoittaminen perhehoitoon toteutetaan kotikunnan ja perhehoidon yksikön työntekijöiden yhteistyönä. Sijoituksissa huomioidaan hoidettavan ikä, avun ja hoidon tarve sekä perhehoitajaan liittyvät seikat. Hoidettavan ja perhehoitajan tutustumiseen on varattava riittävästi aikaa. Sijoittamis- ja tutustumisvaiheessa kuullaan myös hoidettavaa.

Tutustumisen järjestäminen ja organisoiminen ovat hoidettavan kotikunnan perhehoidosta vastaavan työntekijän vastuulla. Tutustumisen suunnitelma tehdään yksilökohtaisesti hoidettavan edun mukaisesti.

Hoidettavan asioista vastaava kunta tekee toimeksiantosopimuksen perhehoitajan kanssa. Toimeksiantosopimuksesta toimitetaan kopio Perhehoidon yksikköön. Perhehoidon päättyessä kirjallisesta irtisanomisilmoituksesta toimitetaan kopio Perhehoidon yksikköön.

Hoidettavan kotikunnan työntekijä:

Asiakaskohtainen sosiaalityö

Kotikunnan perhehoidosta vastaava työntekijä hoitaa sijoituksen aikaista asiakaskohtaista sosiaalityötä sekä laatii hoidettavan asiakassuunnitelman. Hoidettavan kohtelusta johtuvat muistutukset yms. osoitetaan hoidettavan kotikunnan käsiteltäviksi.

Viranomaisverkostojen toimivuudesta huolehtiminen

Kotikunnan perhehoidosta vastaava työntekijä huolehtii hoidettavan viranomaisverkostojen toimivuudesta. Kunta vastaa myös oman henkilökuntansa ja muiden viranomaisten tiedottamisesta.

Perhekodin valvonta

Vastuu perhehoidon valvonnasta on sijoittavalla kunnalla. Jokaisella perhehoitajalla on oltava tiedossa oman kunnan perhehoidosta vastaavan työntekijän yhteystiedot. Perhehoitoa valvotaan säännöllisesti kotikunnan toimesta mm. tekemällä valvontakäyntejä perhekoteihin.

Toimeksiantosopimuksen laatiminen

Hoidettavan kotikunnan työntekijä tekee toimeksiantosopimuksen perhehoitajan kanssa. Tarvittaessa Pirkanmaan perhehoidon yksikön työntekijä on tukena toimeksiantosopimuksen laatimisessa.

Sijoituksesta aiheutuneet kustannukset

Hoidettavan kotikunta vastaa sijoituksesta aiheutuvista kustannuksista, esimerkiksi perhehoitajan palkkioiden maksusta, hoidettavan maksusitoumuksista sekä perii asiakasmaksut.

Liitteet

Liite 1 Perhehoidon maksut

Liite 2 Perhekodin paloturvallisuus

